

Polgár Ernő

Különös utazás

Tudományos-fantasztikus regény

Polgár Ernő

Különös utazás

Tudományos-fantasztikus regény

Humanista Írók Társasága

Budapest, 2017

© Polgár Ernő

A Szerelmek c. kötetben - ISBN 963 550 604 - megjelent
Az emberiség fekete doboza c. kisregény 2. javított kiadása.

Prológus

Az **Egy asszony második élete** című tényregényem befejezése után írtam ezt a könyvet, amelyben a jövőbe kalandoztam, és a jelenből a múltba. Néhai feleségemnek Cambridge-ben és az amerikai Mayo klinikán végzett sikertelen szív-tüdőátültetése után különös utazást tettem a Csendes-óceániai szigetvilágban és a világ tengerein, miközben föltárult előttem az emberiség múltja, a jelen meglévő és a jövő jósolható képe, a tudomány: ijesztő és félelmetes ereje.

Az emberi tudattalan határtalan birodalmának színtere is ez az utazás, melyben a szerelem és a pusztítás egymás kezét fogják.

1

Cambridge után

Tudjátok, ebben a felfokozott, valamire mindig vágyakozó emberi életünkben én sem tettem mást, mint ti. Nem álltam meg, hogy visszanézzek, körülnézzek, messzire tekintsek. De sokan megtették, bölcsességükkel évezredekre hírnevet szereztek maguknak. Arisztotelésznek és Platónnak és sok gondolkodónak vélhetően az volt a legfontosabb, hogy életünkből megértsenek valamit, és egy-egy talentumot még ők is elrejtssenek az ember kollektív tudásának kincsesládájában. Mások, Ti és mi, születtünk, temettünk, öleltünk, adtunk valamit, ami másnak nem volt, és kaptunk, ami nekünk kellett. Te kenyeret tudtál sütni, ő felfedezte az öröklődés lényegét, te rájöttél: hogyan lehetséges a mesterséges megtermékenyítés, ők keresik az AIDS-vírus ölöszerét, mi elmerülünk a napi tevékenységünkben, s ti azon fáradoztok: miképpen lehet tökéletesebben pusztító fegyvert gyártani.

Csak egy ablakot nyitottam világunkra!

Ha benéztek a többen: természetvárat láttok. Sokan nem csinálnak semmit vagy rabolják a másét, mások lélegzetelállító munkát végeznek. Mikrobiológusok, kémikusok, fizikusok, genetikusok, és részkutatásokban elmélyülő kutatók mintha jövőnk bombáját építenék! Élőlényt klónoznak?! Az időzítő ketyeg? Felrobbanhat múltunk ezer és ezer éves hagyománya? Valami véget ér, hogy helyét átadja másnak? Emberi jövőnk fordulópontjához érkezünk?

Cambridge-ben történt. A világhíres Papworth Klinikán, a szervátültetések intézetében, hogy meg kellett állnom. Azóta messzebbre látok. John Wallwork transzplantáló sebész irodájában ültem, és vártam. Soha véget nem ér pillanatok voltak. - Feleségét az agyhalál beállta előtt visszahoztuk közénk - nézett rám a professzor. - Sétálómagnóhoz hasonló, hordozható infúziós készülék biztosítja életműködéseit. A megoldás, sajnos, sokba kerül, egy hónapra másfél millió forint, s csak kilenc-tizenöt hónapig segíthet. Addig kell megoldanunk a szív-és tüdő- átültetését.

- Értem - feleltem.

De még nem értettem.

- Törvényeink nem engedik - folytatta Wallwork -, hogy donortól szerveket adjunk át nem angol állampolgárságú feleségének. Sertésszív beültetését tehetném meg... - nézett rám a professzor. Nem reagáltam. Hihetetlennek, talán még inkább elképesztőnek tartottam segíteni akaró ajánlatát.

- Várólistára került beteg így eljuthat a végleges átültetésig. Sajnos - folytatta - a sertés élettartama rövid, az emberbe ültetett szív is az lenne. Felesége nagyon fiatal, négy éves a kisfiuk... a megoldást el kell vetnünk.

Szervet állatból emberbe? Magamhoz kellene térni!

- Mc Gregor barátommal felvettem a kapcsolatot - folytatta. - A Mayo klinikán, Amerikában fogadják a feleségét. Az Egyesült Államokban a donorrendeletek megengedik külföldiek operálását.

Negyedmillió dollár befizetése után a Mayo Klinikán várakoztunk a szív-tüdőátültetésre, ott, ahol az orvosi beavatkozások már a III. évezred félelmetes erejét mutatják. Immunológiai okok miatt azonban a műtét nem sikerülhetett. Veszélyes magas antitestszint akadályozta a sikert. Az életből való távozás elkerülhetetlen volt. Tud az ember, mégis oly keveset! Az emberiség történetének kirakójátékán több még a hiányzó elem! Látható lesz a kép valaha? Bizonyára. De milyen lehet az út, mely odáig vezet? Elindultam rajta. Gyertek velem Ti is, Barátaim! Nincs semmi, amiben nem lehetnénk együtt.

2

Titokzatos levél érkezése a Fidzsi-szigetekre

„Átkozott a két szemünk mohósága! Mindent megáhítunk, amit az idegenek hoznak. Bár tudjuk, baj, csapás, nyomorúság jár a nyomukban” - jutott eszembe e néhány mondat. Nem Szókratész vagy Goethe írta őket. A polinéz népköltészet emlékezete őrizte, formálta egy bennszülött gondolatát a fehérekről.

Lehet, mi valóban csak elfoglaltunk, leigáztunk, kegyetlenkedtünk? Másokon uralkodtunk? Ez lenne az emberiség története? Mi ez a hatalmi kényszer, az agresszió, mely az emberre oly jellemző?

Csak álltam és bámultam a tűzjárókat. Egyedül voltam újra a világban. De a sikertelen szív-tüdőátültetés miatt tőlem elköszönt feleségem temetése után már másképp szemléltem mindent. Máshova kerültek a hangsúlyok. Messzebbre láttam, mélyebbre néztem. Magamra is találtam. Beláttam, hogy egy férfi számára nem létezik szerencsétlenség, kivéve azt, ha van a világon valami, amit szerencsétlenségnek hisz, s világossá vált számomra az is: lehetetlenség, hogy a mozgásnak akár kezdete, akár vége legyen, hiszen mindig volt; s így van az idő is.

Lao-ce írta az ősi Kínában: „Aki másokat ismer, okos. Aki magát ismeri, bölcs. Aki másokat legyőz, erős. Aki magát legyőzi, hős.” Ez igaz. A tűzjárók mégsem hősök, gyanítottam. Forró köveken lépkednek, arcukat szurkálják, önmagukat legyőzve túrik a fájdalom

mat. Ez tény. De nem hősök. A dolgok sokszor nem úgy vannak, ahogy vannak. Egészen másképp! Ami igaz volt, már nem az. Amit hittek, már nem az. Ami megvolt, már nincs. Amit elnyertünk, elveszítettük. Amit elfoglaltunk, mások elvették.

Itt vannak a tűzjárók, mint a földönkívüliek, virágfüzérékkel a nyakukban állnak előttem, hosszú tűkkel szűrték át a fülcimpájukat, homlokukat, szájukat, nyakukat. S sehol egy csepp vér! Semmi fájdalom? Ez sem úgy van, ahogy van? Ezek az emberek rituális készülődés után, kifejlesztve magukban a képességet: endorfint, morfiument termelnek a szervezetükben. A mennyiségtől egy rákos beteg sem érezne fájdalmat! Ők sem. Mi azt hihetjük, hogy igen, s ettől mindaz, amit látunk: bámulatra méltó. A dobok pergése, virágillatok bódulata, a tűzjárás szertartása, a zshivaj, az égett emberhús szaga földöntúli hangulatba emelt. S ekkor közülük egy lefátyolozott arcú bennszülött egy levelet nyújtott át nekem. Felbontottam, olvasni kezdtem.

„Tisztelt Uram!” - kezdődött a magyarul nyomtatóval írt, udvarias levél. - „Ismerem Önt. Életét és pályáját. Édesanyja kitelepítésének embert próbáló korszakát, az Ön bácsalmási gyerekkorát, írói tevékenységét, ismerem az Ön műveit, s amikor megírta az Egy asszony második élete című könyvét, úgy gondoltam, meghívom Önt egy utazásra, a Csendes-óceániai szigetekre, s más tengerekre. Tudom, már utazott a világ körül, vannak élményei távoli kontinensekről. De tudom, hogy szeret utazni, kérem, fogadja el tisztelettel küldött meghívásomat. Mellékelek Önnek egy repülőjegyet a Húsvét szigetekre. Megérkezés után várom Önt a szigeten a Rano-rakaku lábánál, a hegyoldali három kőszobor előtt. A monumentális emberfejszobrok egyike ledőlt: meg fogja találni. Ott várom Önt. Kellemes utazást kíván, üdvözlettel, Meghívója.”

Szerettem volna összegyűrni ezt a levelet, a tűzjárók lábai közé, az izzó kövekre dobni, és elégetni. Valami azt súgta, hogy ne tegyem. Ki az, itt, Óceániában, aki ismeri az életem? Édesanyámat, bácsalmási éveimet? Szülőföldemről elszármazott honfitársam lenne? Voltak már ilyen találkozásaim a nagyvilágban. De miért nem írja meg, hogy kicsoda? Meglepetésnek szánja? Az Egy asszony máso-

dik élete cím könyvemet is ismeri. Tudnak arról néhányan, hogy írom. Szűk környezetemből írta valakit? Több ez, mint rejtély! Láthatom a Húsvét-sziget ősi szobrait, s repülőjegyem is van már! Ezt a lehetőséget nem tudnám kihagyni. Szeretek utazni, Mózes igazsága jut eszembe: „Az éhes embernek minden keserű édes.” Örülök a meghívásnak. A tűzjárás mágiája után egy helybéli ajándékot nyomott a kezembe. Négyágú, keményfából faragott villát. Az evőeszközt emberevő fidzsi-szigetiek használták. Óceániában mindenütt elterjedt a kannibalizmus. A rituális emberevés közben, vélték a bennszülöttek: megszerezték az áldozat képességeit, erejét, a mana-t. A Fidzsi-szigeteken abban az időben nem is használtak evőeszközöket. Kézzel ettek. Az ember húsa viszont tabu volt, nem érhetett az ajkukhoz, hát ezzel a szűrős tépőszámmal kellett a falatot a fogak közé tenni. Ők tudták, hogy így jobb volt-e? Szervátültetésre nem voltak képesek, másképp vették tehát magukhoz az emberi test részeit. Lehet, az ajándék tapintatos figyelmeztetés?! A Húsvét-szigeteken ezzel marcangolnak belőlem?

3

Beszállás a Húsvét-szigeten

Nem jó jel! Háborgó mély vízben, szörnyű szélben szállt le a hydroplan. Fedélzetén néhány utas társaságában érkeztem meg a Húsvét-szigetre, erre a parányi földrészre. Hanga Roa település házai között könnyen megtaláltam a múzeum épületét, melynek

közelében néhány dollárért lovat bérelhettem, s elindultam a sziget másik oldalára. Óceániai kézikönyvem térképe szerint alig tíz kilométert kell megtennem. Az egész sziget nem lehet nagyobb, mint Budapest belvárosa. Elindultam. Heyerdahl, La Perouse és sokan mások beszámoltak már a Húsvét-szigeteki gigantikus kőszobrokról, melyek dacolva az évszázadokkal őrzik titkukat az óceántól átölelt kis földdarabon. Leszálltam a lóról, s csak álltam ott földbegyökerezett lábakkal a szobrok között. A hatalmas kőarcok először félelmet keltettek bennem, aztán a monumentalitás és a csend egyre inkább erőt árasztott felém. Megérintettem a ledólt kőszobor arcát, s ekkor megszólalt valaki.

- Üdvözlöm! Köszönöm, fiam, hogy eljött.

- Hallucinálok! - gondoltam.

Kellemes női hang volt, édesanyámé is lehetett a távoli múltból, amikor még szólhatott hozzám. Lovam békésen legelészett, nem féltem, mégis valami nyugtalanság fogott el. Talán mégsem kellett volna eljönnöm! Valaki tréfát űz velem! A hang magnófelvétel lehet, s már keresni is kezdtem volna egy elrejtett magnókészüléket, ha a hang ismét meg nem szólalt volna.

- Ne keressen semmit! Nincs sehol hangszóró, de kérem, azt se higgye, hogy hallucinál. Én beszélek Önhöz, a meghívója.

- Ilyen nincs! - gondoltam.

- De igen! Tegye, kérem azt, amit mondok! Először is, legyen bizalommal, meglátja, jó helyre érkezett. Beszélni, gondolkodni sem mertem már! Gondolkodjon csak, éppen azt értékelem Magában, hogy gondolkodik. S most, kérem, jöjjön le a tengerpartra: várja ott egy kenu. Induljon kérem! - Engedelmeskedtem. De nem voltam ura önmagamnak. Beszálltam a kenuba, evezni kezdtem, s egyszer csak egy fénylő, metálszín bűvárharang, annak véltem, emelkedett ki a vízből és kinyílt az ajtaja.

- Megérkezett. Szálljon be kérem! - invitált a hang kedvesen.

Úgy tettem. Lépcső vezetett lefelé egy kicsi helyiségbe, egy valószínűtlen térbe. Olyan anyagokat, fémeket, melyekből itt minden épült, nem láttam még sehol. Középen kicsi, rakétára emlékeztető, talán üvegből készült jármű állt.

- Szálljon be, kérem! Utána többet már nem kell utaznia.

Lesz, ami lesz - gondoltam és engedelmeskedtem.

- Nincs semmi, amitől tartani kellene! Ültek már ebben mások is: Newton, Einstein és még sokan.

- Hogy keveredhetek közéjük? - kérdeztem. - Én csak egy magyar író vagyok.

- Tudom.

- De - szakítottam félbe - Newton és Einstein már halottak! Mikor és hogyan lehettek itt? És hol vagyok egyáltalán?

- Nyugodjon meg! - felelte szelíden a hang.

Megállt a jármű. Kiszálltam. A terem, amelybe érkeztem, óriási volt, ismeretlen tárgyak, műszerfélék vettek körül mindenütt. A helyiség valamiféle nyugalmat árasztott.

- Hol vagyok? - kérdeztem újra.

- Az óceán mélyén! - felelte a hang, s megnyílt a fal, mögötte, mintha ablakból néztem volna: a végtelen mélységet, a kéklő tengert láttam.

- Ez egy tengeralattjáró? Víz alatti kutatóbázis? Valami más? - kérdeztem.

- El fogom mondani. De előbb foglaljon helyet!

- Hol? Sehol egy szék, fotel, heverő! Vagy bármi!

- Minden ott van Ön előtt, amire gondolt. Kivéve a bármit. Azt pontosabban kell körülírnia!

- Remek! - nevettem.

- Van humora, elkerülhetem tehát az életveszélyt - gondoltam.

- Köszönöm. Inna valamit? - kérdezte.

Kávéra gondoltam. Gőzölgő feketére, kecses biedermeier asztalkán, ezüstitálcát, meissenai készletet, kockacukrot ezüst kiskanállal. Jóféle konyakra, kristálypohárban, és hűtött ásványvizet.

- Parancsoljon! - s úgy volt ott előttem minden, ahogy elképzeltem. Kezdett tetszeni az egész. Egész életében odaadó édesanyám sem szolgált ki figyelmesebben.

- Bizonyos értelemben én is anya vagyok. De erről majd később.

- Nem kellett volna idejönnöm! - fordult meg a fejemben. - Otthon kedvemre sétálhatnék a Margitszigeten. Kisfiammal, és védőnőjével. Talán feleségül is jönne hozzám!

- Igen, szereti magát. Kérje meg a kezét!

- Gondolja?! Ön mindent tud? Tulajdonképpen kicsoda Ön? - kiáltottam.

- Szeretném elmondani. De előbb fújja ki magát, s igya meg a kávé, kérem, mert kihűl. Azután még bőven lesz időnk a beszélgetésre. Amennyit szeretne itt, velem tölteni. És most helyezze magát kényelembe!

Hellyel kínáltak, leültem az asztalhoz. Jól esett a kávé, ízlett a konyak, s rá is gyújtottam, anélkül, hogy engedélyt kértem volna rá. Ereimet átjárta a koffein, a nikotin, s már elégedetten tekintettem körül. Eljöttem, most már megpróbálom magam jól érezni - döntöttem el magamban. Az ablakhoz léptem, s csak bámultam az élénk színekben pompázó korallhalakat. Az ablak melletti fal, mint fényes lambéria állt előttem. Kezemmel megérintettem, mert nem voltam biztos abban, hogy fából készült-e. S ekkor a felület mozivásznon nagyságú vezérlővé változott, melyen precíz szerkesztésben feliratokat találtam. Számítógép monitora is lehetett akár, de nem hasonlított rá. A XX. század végi és a XXI. századra tervezett biológiai kutatásokról beszámoló közleményekben már olvastam efféle programokról, melyeket most is látok: Bonyolult

élő szervezetek szintézise - Klónozott emberek - Gémbeiktatás és - kihagyás - A gondolkodás szabályozása - Szervátültetés - Testtől megfosztott agy - A halál korlátlan ideig való felfüggesztése.

- Még valamiféle kutatóközpontban vagyok! - gondoltam, s újra megnyugodtam.

Aki szereti a könyveket, tudja milyen érzés polcokon rendben sorakozni látni szép gerincű könyveket: Aiszkhülosz, Szophoklész, Euripidész, Arisztophanész, Plutharkosz, Homérosz, Shakespeare műveit. Barokk stílusú üvegvitrinekből régi kiadású köteteket keresni. Megnyugtatja az embert. A könyvtár méltósága, a félhomály és a csönd átöleli az olvasót. És nem hiszek a szememnek! Állnak a polcok, vitrinek, könyv mindenütt.

- Látom szépen berendezkedett.

- Látja?!

- Igen. Elmondaná, hogy kihez van szerencsém?!

- Igen. A múltja vagyok, a jelen és a jövő. Az Öné és mindenkié. Az emberiség memóriája.

- Mint egy fekete doboz?

- Igen.

- Nem értem.

- Nem baj. Majd annak is eljön az ideje.

- Azt akarja mondani, hogy Ön nem élő ember?

- Nem egészen.

- Gép? Memóriatároló?

- Ósagy. Minden információ a birtokomban van, mellyel az emberiség valaha is rendelkezett, rendelkezhet.

- Képtelenség!

- Ne hamarkodja el a kijelentéseit! Mihez képest?

- Képtelenség, hogy létezzen Ósagy, mely mindent tud, még beszél is.
- Ön is beszél, agyműködésének köszönhetően.
- És mióta létezik?
- Az ősrobbanás óta. A szerves élet megjelenése után a törzsfejlődés folyamatától. Rögzítettem minden ember agyhullámának rezgését.
- Szeretnék hazamenni! Kérem! Eddig jó vicc volt minden, de most már inkább friss levegőt szívnék!
- Ennél frissebbet, amit itt, sehol máshol nem lélegezhet.
- Nem úgy értettem.
- Tudom, mit érez, de, maradjon még velem, kérem!
- Jó. Maradok.
- Kérek egy kis időt Öntől, hogy mindent megértsen... Szeretném, ha jól érezné magát!
- Köszönöm.
- Éjszakáit nem kell velem töltenie.
- Ez megnyugtat... bocsánat, nem akartam megbántani!
- Semmiség. De nőies hangom ne tévessze meg, s ne építsen testet mögé!
- A hangja olyan most, mintha édesanyám szólna.
- Igen. De modulálhatom.
- Most kedvesem hangját választotta.
- Akit feleségül vesz majd.
- Ha igent mond.
- Tudom, hogy igen. Ha Ön is szeretné... és úgy érzi majd, hogy csak Őt szereti. De, remélem, egyelőre velem marad. Esténként

asszonyok várják, ma valaki itt, a Húsvét-szigeten, holnap Tahitin. Reggel mindig várni fogom: szeretnék Önnel együtt dolgozni.

- Velem?

- Igen.

- Sok millió kortársa közül választottam ki. Időközönként átnézem a tudattalanomat, s ehhez a munkához az Ön együttműködésére is szükségem van. Véleményére, észrevételeire.

- Mivel kapcsolatban? Az emberiség történelmét szeretném Önnel áttekinteni. Szeretnék biztos lenni a IV. évezredig tervbe vett jövőprogram helyességében.

- Minden gondolatomat rögzíti, válaszolni is képes azokra. Nem tudok tehát semmit eltitkolni. Ajánlata váratlanul ért.

- Megértem. Adjon magának időt, hogy felfoghassa mindazt, amit itt tapasztalt. De, amit képtelen elhinni, megérteni: még igaz lehet. Kétszáz évvel ezelőtt Diderot, a nagy francia enciklopédia szerkesztője a jövőt ábrázoló látomásában, D'Alambert álma című munkájában leírja, hogy egyszer majd miképpen tenyésztik mesterségesen az emberi magzatot, hogyan határozzák meg előre örökletes sajátosságait. Művének hőse leírja, ugye most már Ön is emlékszik, mert olvasta, hogy a meleg szobát, melynek padlóját kis edények borítják, és minden egyes edényen címke áll: katonák, elöljárók, filozófusok, költők, konzervkurtizánok, konzervkirályok...

- Emlékszem - mosolyogtam.

- Látja mindez ma már valóság. A mesterséges megtermékenyítés rutin orvosi beavatkozás. Kérem, bizzon bennem!

- Jó. Bizom.

- Lássunk munkához! - feleltem, s a hang szemébe néztem, de nem láttam senkit.

- Itt vagyok - felelte, s a falon alagutak nyíltak.

Még mindig nem láttam semmit.

- Akkor kezdjük!

Az alagútban egy ókori görög férfi jelent meg, teljes valóságában, írószobájában dolgozott.

- Megismer? - kérdezte a hang.

- Nem.

- Homérosz képében vagyok jelen. Amilyen szót mondasz, olyant fogsz hallani is rá!

- Tegeződünk?

- Homéroszt idéztem - nevetett -, de Önnek nem kell a válaszadásra időt fecsérelnie, gondolatát is rögzíteni tudom.

- Észrevettem.

- Homérosz lángelméje már megfogalmazta, ami engem is régóta foglalkoztat - mondta vendéglátóm és Homérosz hangján folytatta: Félresodorja a lombot a szél, de helyébe az erdő mást sarjaszt újból, mikor eljön a szép tavasz újra: így van az emberi nemzet is, egy nő, más meg aláhull.

Homérosz, ahogy megjelent, úgy tűnt el hirtelen.

- Mennyire igaz! - gondoltam végig.

- Akik ma hatalmon vannak, nem biztos, hogy holnap is. Végignézném Önnel a történelmet, ha kedve lenne hozzá!

- Most már igen.

- Akkor kezdjük! - mondta, és az alagútból a cro-magnoni ember tűnt elő, vad kiáltásokkal, ijesztő külsővel, vadállati büzt árasztva magából. Undor mégsem fogott el, mellette állva vettem észre, hogy én is ősemberré változtam, de tudtam közben, hogy én nem vagyok Ő. Tökéletes tudathasadás állapotába kerültem, és mégsem. Birtokában voltam ugyanis identitásomnak, miközben készítéseimet szabályozni, irányítani nem voltam képes. Cro-magnoni emberként már teljes emberi génekészlettel rendelkeztem. Mégsem csupán az történt, hogy egyszerűen csak átéltem egy ősember

magatartását, s utánoztam viselkedését, gondolkodását. Tökéletes átváltozás után váltam azonossá ezzel a már teljesen kialakult emberrel. Átalakulásom olyan mágia, varázslás sem lehetett, mint azok a rítusok, szertartások, melyekkel az ember ősidők óta együtt él. Nem úgy bújtam állatbőrbe, mint az altamirai barlangrajzokból kikövetkeztethet átviteli varázslatok szerinti őseim, aki a falra festett bölényre teljes átéléssel vadászott, mintha elejtené azt, hogy ezzel erejét, önbizalmát növelje, s katartikus élményt szerezzen önmagának és a szertartás résztvevőinek. Színházi jelenet, produkció sem volt, mert a barlang, melyben asszonyommal éltem: otthon volt, a bűzt természetesnek tartottam, s azért éreztem, mert jelen voltam én magam is. Gyermeünk bölgve, sírva enni kért, asszonyom éhségtől gyötörten mellére vette a fiút, és szoptatni kezdte. Mamutok, orrszarvúak, bölények csordái legelésztek a barlangtól távol, s ahogy a barlang nyílásából figyeltem őket: semmi másra nem tudtam gondolni, csak arra, hogy valamelyik állatot el kell pusztítanom. Vad, kíméletlen ösztön olyan erővel tört elő belőlem, hogy bölénynek álcázva magam megközelítettem a csordát, s egy anyja mellett legelésző fiatal állatot éles kövekkel ütni, szűrni, vágni kezdtem: amíg az állat a földre nem rogyott. Akkor elharaptam a torkát, téptem, ettem nyersen a húsát. Miután jóllaktam, húztam csak be az elejtett bölényt a barlangba. - Köszönöm - szólalt meg vendéglátóm hangján cro-magnoni asszonyom, s el is tűnt minden a szeme elől. Ott maradtam újra egyedül a szobámban. Annak éreztem már. Meleg otthonnak, ahová hazatértem. Vad, pusztító ösztönök tízezer és tízezer év után is így élnek a tudattalanomban? Él bennünk egy vadállat, ez nyilvánvaló. A vadság, a barbárság, be kellett látnom, elkerülhetetlen volt. Az életben maradás kényszere követelte ezt. Az is megfordult a fejemben, miért éppen az állatvilágból emelkedtünk ki, emberszabású majomként, miért nem váltunk békésen legelésző növényevőkké? Kihaltunk volna mi is, mint a nagytetű, leveleket rágcsáló dinoszauruszok? Ragadozók tizedeltek volna őseinket még az emberré válás hajnalán? Agyteljesítményünk kifejlődött volna?

- Nem, egyértelműen: nem! - szólalt meg Vendéglátóm.

Az ablakhoz léptem, kinéztem, előttem a végtelen vízben éppen bálnák úsztak, mögöttük óriás rája üldözte áldozatát, s amikor utolérte, kíméletlenül elpusztította. Erősebb a gyengét. Hogy életben maradjon.

Esteledett már, s elemi erővel tört rám a vágy, hogy partra lépjek, hogy embert lássak, ágyban aludjak. Vendéglátóm betartotta ígéretét. Kitett a parton, és Húsvét-szigeti bennszülöttként tértem haza otthonomba. Polinéz ügyességgel férfialakot faragtam fából, vacsora után lefeküdtem, s éreztem kedvesem szívverését, amikor hozzám simult. Jött a hosszú éj, s öröme lettünk mi így ketten. Mi bánthatna még engem ezután, barátaim? Mielőtt még rajtam ütött volna a reggel, visszatértem a tenger mélyére.

4

Tahiti erotika

Simogatóan várt rám az óceán. Beszállás után a fekete doboz hajótteste, mint egy vízbe hajított kavics tűnt el a mélységben, s Tahiti part menti vizei felé közeledtünk. A fekete doboz hajótteste, sokszor évtizedeken át, a Mariana-árok mélységeiben várakozik, s ez a gigantikus memóriaközpont agytevékenysége ott végzi a munkáját. Rögzíti, tárolja minden ember agyhullámain. Amikor bázisáról kimozdul, a Marianna-árok félelmetes örvényei jelzik az energiát, mely a hajótestet mozgatja. A vízbontás útján felszaba-

duló hidrogén másodpercenkénti sokszoros és folyamatos robbanásai hajtják, működtetik ezt az óriáskolosszust. Ez a világ egyetlen teljes archívuma, múzeuma, könyvtára, információs és tájékoztató központja! Az Ősagy tárolókapacitása folyamatosan bővül, kimeríthetetlen, egészében ugyanúgy kihasználatlan, mint az emberi agy. Elképzelhető: mit jelentene kizárólagos birtoklása valamelyik hatalom számára. Mások elpusztítása is bekövetkezhetne, de a memória központ az emberi tudásvágy áldozatává is válhatna. Az agyközpontot felfedező állam katonai elhárítása, tudóstársadalma mindent elkövetne, hogy a memóriaállomás működését megértse, egységeire bontsa. Tudósok talán évszázadokra előre ugrana: ám az Ősagy működésének helyreállítása már nem sikerülne. Memóriakombinációk becslése szerint az emberiség 3001-ben fogja felfedezni a Föld közepének vélt Fekete Dobozt a Mariana-árokban. Az ott úszó tengervárost tíz évig megfeszített erővel kutatják a világ legkiválóbb tudósai. Csak ekkor sikerül igazából összefogniuk a nemzeteknek. 3010-ben biztonsággal tudják bárhol a vizet bontani elemeire, s a korlátlan mennyiségű hidrogénenergia egy új korszak kezdetét is jelenti majd. De ne szaladjunk ilyen gyorsan előre! Most éppen a vízben úszkáló, félelmet keltő cápákat figyelem, s azon gondolkodom, hogy az itt élő bennszülöttek, milyen fortéllyal fogják ki őket. Bálnacsontból cápahorgot faragnak, melyek sokszor olyan kidolgozottak, finomra csiszoltak, mintha szoborkompozíciók lennének. A nagyobb méretű akasztóhorgokat halász szertartásokon használják. Miközben tanulom a memóriaközpont működését: a rekonstruátor munkájával is megismerkedem. Agyhullámaim vétele után az elektronikus jelek képpé formálódnak előttem az alagút térformáló űrterében. Cerebroprinter, agyhullámaimra kapcsolt nyomtató ad utasítást a rekonstruátornak az előhívandó kép és a megformálandó tárgy paramétereivel kapcsolatban. Gondolnom kell a méretre, színre, formára. Kérdések jelennek meg most a rekonstruátor monitorán, melyekre nem tudok válaszolni. A bálna melyik csontja? Kik készítették? Milyen célból? Csak arra tudtam válaszolni, hol láttam ehhez hasonlót. Az adattároló kapta továbbiakban a kérdéseket, a múltkereső memóriája kapott utasításokat, dolgozni kezdett a génazonosító és a génmeghatározó program, az Ősagy

kommunikátora is bekapcsolódott a munkába. Ez utóbbi - 3020-ban már hordozható sétáló kommunikátorokat is készít az ember - valamennyi, az ember által eddig használt szóbeli, írásbeli és minden egyéb kommunikációs formát fordítani tudja. Ezek ugyanis mind az agyműködés létrehozta logikai rendszerek. A nálam lévő kommunikátor segítségével beszélgettem tegnap éjjel Húsvét-szigeti asszonyommal. Férje gyanútlanul azért lehettem anélkül, hogy az asszonynál memóriakitörlést végeztünk volna, mert valódi hitvese agyhullámai alapján a génazonosító elvégezte a meghatározást, nálam megtörtént a génbeiktatás és a génkihagyás. Mindezek után az immunrendszerem, testi és lelki felépítem a „férjévé” tehetett. A múltkereső memóriatöltés után a kommunikátor igazából csak végszükségben segíthetett volna: elszólás, felejtés, nyelvbotlás esetén, azokban a helyzetekben, melyeket Freud alaposan leírt a tudattalan működésével kapcsolatban. A rendszer tökéletes volt, miközben saját énemmel és tudatommal is rendelkeztem. Memóriám törlésétől elzárkóztam, őszintén megmondtam vendéglátómnak, hogy élményeimet szeretném majd megírni, vagy legalább saját tudattalanomban őrizni.

- Írók semmi sem korlátozza, ha írni akar! - felelte és Szolzsenyicint említette, aki a Gulágon arra a bizonyos célra használt papírra írta művét, ha éppen volt valamiféle fecni arra a bizonyos célra. Akkor is inkább írt rájuk.

Vendéglátóm nem hallgatta el azt sem, hogy bármit írok is: semmilyen titkot nem fogok elárulni, senki nem fog zaklatni, kérdésekkel zsarolni. A XXI. század eleji tudás még nem érte el azt a fejlettséget, amiről beszámolnék, s írói képzeletem megjelenítésének tulajdonítják majd beszámolómat. Attól sem kell tartanom, mondta, hogy elmeháborodottnak nyilvánítanak majd. Verne könyveiről beszélt, úgy vélte, a kitűnő francia író száz év előtti itt járta után szerényen tengeralattjáróról írt, igaz, az ember Holdra utazását azért nem tudta magában tartani. Világirodalmi enciklopédiák is a tudományos-fantasztikus regény egyik megteremtőjeként tartják számon azóta is. Ebből is látható, Barátaim, ha bekerültök egy skatulyába: mindvégig ott maradtok. Az emberi agy tudattalan rétegeinek fiókjaiban is tárolunk véglegesen lezárt

kacatokat, melyek mind a hold, állandóan világítanak, mégis énünk, mi magunk, a tudatunk napként világít és melegít, bár a Hold is mindig jelen van, csak nem látszik. Vendéglátóm, múltunk tárolóközpontja, valamennyiünk memóriája, kollektív tudattalanunk talán azért is formázza magát újra és újra féltekéiben múltunk történetét, itt, a vízben úszó fekete dobozban.

Éppen végez a rekonstruátor. Tárgyprintere pontosan kiválasztotta a pontosan letapogatott anyagokat, tartályaiból a préselőbe szivattyúzza, s itt fogom a kezemben a szervetlen anyagok szintéziséből előállított élettelen, de szerves anyagú, finoman csiszolt bálnacsont cápahorgot. Agyprinterem folyamatosan működik, nyomtatja gondolataimat, feljegyzéseimet. Több idő jut így egymásra. Egyeztettük már, melyek azok a korszakok, melyeket a kollektív tudattalanból, az emberiség történelméből kiemelünk, s újra formázunk. Megismertem az útitervet is. Óceánia körbejárása után valamennyi kontinenst érinteni fogunk. Mindenütt partra szállhatok. Átváltozva, de önmagamat mégis megújítva, a földi kikapcsolódások után térhetek mindig vissza a tenger mélyére. Tegnap éjjel micsoda éjszakám kerekedett a Húsvét-szigeten! Polinéz vérmérsékletű nőm oldalán. A tahiti erotika sem lehetett alábbvalóbb, gondoltam. Gauguin nem véletlenül festeggett errefelé. „Akár egy csöpp medencébe csöppenünk bele, akár az óceán közepébe, mindenképpen úsznunk kell!” - mondja Platón, itt, társaságunkban megjelenve. Fekete dobozunk is ezt teszi. A vízben - mely körülveszi és óvja: úszik. Platón véleménye szerint „nem azért alapítunk államot, hogy abban egy népréteg legyen különösen boldog, hanem, hogy az egész állam az legyen.” Harcban áll ugyanis a szegények és a gazdagok állama. Az állam úgy növekszik, hogy egységes marad, addig növeljék, de tovább ne.

Megjelent az alagútban, teljes valóságában, az egyiptomi Óbirodalom fővárosa, Memphisz, a fáraó környezete, a szűk körű arisztokrácia, s a közrendűek, a parasztok százezrei között robotoltam magam is a fáraó síremlékének építkezésén. Visszatérve úgy éreztem: azok a teljesítmények, melyek a mai embert elkápráztatják, nem tették elégedetté az akkori alattvalókat. Az ország és a

leigázott területek kifosztása folyt, az embereknek maradt a közmunka. Fönnmaradhatott volna egy ilyen birodalom időtlen időnkig?

- Akik ölelésre vágyakoznak, engedem, hogy egyesüljenek! - jegyezte meg Vendéglátóm, mielőtt partraszálltam volna.

Tahitin szóltak a dobok, szomszédaink a tenger partján táncoltak. Úgy feküdtem asszonyom mellett, mintha örök idők óta részeges lettem volna.

5

A Pitcairn-sziget ölelésében

A „hajó” csöndje várt reggel újra. A Pitcairn-sziget partmenti vizeihez közeledtünk. A legendás Bounty fedélzetének legénysége itt talált magának asszonyt, ölelést, otthont, miután Fletcher Christian a lázadók élére állt, és William Blight kapitánytól átvette a parancsnokságot. A sziget ma is olyan elbűvölő, mint akkor lehetett, a XVIII. század végén. A rekonstruktor most melanéz szűrőeszközöket, precízen, szinte művészi módon megformált lándzsákat, szigonyokat készít utasításomra. A vörösre, kékre festett fegyverek, vadászeszközök a melanéziaiak életének fontos kellékei. Kezükben megforgatva hajították őket vadászatok és törzsi háborúk során. Elképzelhetjük a testbe fúródó éles fegyverek okozta roncsolást! Főleg miután kihúzták az áldozatból. A fekete

doboz memóriaterme már valóságos, a múltból szerzett tárgyak, emlékek múzeuma, mint maga a tudattalan. A múltkereső közben Mezopotámiába kapcsolt, ahol a sumer városállamok fénykorában, a gilgamesi agyagtáblák üzenetei, a négyezer év előtti emberi intelligencia már meg tudott fogalmazni örök igazságokat. Leírták: „ha elmegy és elveszed az ellenséged földjét - eljön az ellenség és elveszi a te földedet.” A kommunikátor az alagútban megjelent agyagtáblák feliratát fordította: „Ha rosszat teszel barátoddal, mit teszel majd ellenségeddel?” - szólaltak meg a vizuális jelek hanggá alakítás után. Született ember - folytatta a leolvasó - még nem jutott örökkévalóságra, elpusztul a halandó, minden művével egyetemben. Ha tudták volna, hogy az agyagtáblákat megtalálják, és négyezer év múltán is konzerválva tárolják! Az emberi test is hibernálható. Ma már csak pénz kérdése, hogy valaki életének felfüggesztését kérje, s testét tárolva akár ötven évig is várjon arra, hogy halálos betegsége meggyógyításának felfedezését így várja meg. Gilgamest nem hívtuk elő, hogy szembesítsük ezzel, a ma emberét is elképesztő lehetőséggel, mert bizonyosan csak megzavartuk volna négyezer év előtti nyugalmát. Mezopotámiában a „történet előtti” évszázadokban már fejlett kultúrájú városállamok jöttek létre, s mint láthattuk: felismerték, hogy, ha elveszik más földjét, azt majd tőlük is elveszik. Mégis addig hadakoztak egymás ellen a városállamok, míg a sémi akkádok le nem igázták őket. Felismerésük helyes volt, látták a célt, tudásuk is elegendő lehetett volna: mégis elvesztek. Ez azért a kivételek közé sorolható! Amikor partra szálltam a pálmafákkal övezett partszakaszon még tündöklő, gyönyörűsége színeiben pompázott a lemenő nap a horizonton. Tengerre néző, cölöpökre épült, szellős házunk a pálmafák alatt húzódott. Gyékényszőnyegen heverészve a távolba néztem, mellettem, mint gyönyörű gyöngy aludt kéjtől ittasan bennszülött asszonyom. Minden teljes volt, a teljesség érzése helyett mégis vágy ébredt bennem, hogy hazatérjek választottamhoz. Kikapcsoltam minden készüléket: kommunikátort, génblokkolót, hogy csak önmagam lehessek. Nem látta senki. Megértitek?

6 Útirányunk: a Cook-szigetek!

Pompás, teljes fény ragyog a vízen, a tenger sima, felhőtlen az ég a Cook-szigetek partjainál. Visszatértem a szobámba, ahol a mindennapjaimat töltöttem mostanában. Jóleső érzéssel tekintek körül, s veszem újra és újra szemügyre kedvenc tárgyaimat. Most is készül egy a rekonstruátor jóvoltából. Már egészen otthonosan érzem magam itt, barátaim, talán ezért is írtam le az előbb: a szobámban. Természetes már, hogy egy működő agy kellős közepében kutakodok, s mint guberáló lomtalanításkor: régi tárgyakat, emlékeket keresgélek, régóta tárolt események megtörténtét játszom le újra. Azt vettem észre, ez az agy semmiben sem tér el a tiédől, az enyémtől. De hihetetlenek itt a távolságok! Elképesztő sebességgel közelednek ugyan a szállító elektronok, mégsem olyan egyszerű csak úgy körbeutazni velük a végtelen tudattalant. S nem lehettek benne biztosak, hogy valamennyien célba is érnek! Megható élmények a kisteknőcökkel jut eszembe. A kicsi állatok éppen hogy kibújtak a part menti homokba rejtett tojásból, már szaladnak is, és micsoda sebességgel, mekkora életkedvvel! És csakis a véletlenül múlik: melyikük ér célba! Melyik kicsit nyeli le a krokodil, kapja be a sirály. Elektronjaink nem azonos töltésűek, sokszor hiába erőlködünk: nem érnek célba. A kívánt utasítást nem hajtják végre. Nem jut eszünkbe egy szó, elfelejtjük megnyomni a megfelelő gombot, mint most én, hogy a tárgynyomtató készítse el legújabb szerzeményemet. Amíg megteszi, beszélek arról is, amiről eddig nem. Egy sort nem írtak éjszakáimról, eddigi átváltozásaimról, feleségeimről, életeimről. Szándékosan. Magán-

ügynek véltem. De meggondoltam magam, majd fecsegek néha egy kicsit. Magamról annyit, hogy a génbeiktatások után tökéletesen birtokában voltam életrajzaimnak, s akár Húsvét-szigeti, tahiti, pitcairn-szigeti helybélként mindig tudtam miről nem kell otthon beszélnem, s miről kell. Eddig még nem kerültem kellemtelen helyzetekbe, egyik asszonyom sem kergetett bunkósbottal a ház körül. Mi lesz, ha egyszer rossz házasságba keveredek? Ne higgyétek, hogy mindezek nem fontos kérdések! Előbb gondoljátok végig ezt az egészet! Ha csak azt irigylitek, hogy nektek nincsenek hasonló készülékeitek, nyugodjatok meg. A III. évezred fel fogja fedezni őket, de használatukat szigorú nemzetközi jogi egyezmények szabályozzák majd. Ne gondoljátok ugyanis, ti férfiak, hogy csak úgy bekopogtathattok tetszések szerint a hálószobákba, s megköstölhatjátok minden gyümölcsnek az ízét! Ti nők, ti se gyanakodjatok uratok valódiságára, a tudomány nem ismer lehetetlent: a találmányt hibátlanra tökéletesítik. A tárgymutató egy szép formájú, fényesen csillogó cook-szigeti zsámollyal ajándékozott meg, melyen a múlt század törzsi előkelőségei pihentették lábaikat. Tetszik ez a remekmű, el is határoztam, hogy ezen fogom tartani az agyprinteren már kinyomtatott följegyzéseimet. S amint ezt a gyönyörű bútordarabot nézegettem, Leonardo da Vinci jutott eszembe. Szobrai, műalkotásai. És már ott is volt közöttünk a mester, az alagúton át érkezett. Alkotói magányában elmerülve dolgozik éppen: ír valamit. Megrendülten álltam előtte, kivételesen tiszteletet parancsoló személye előtt, meg sem tudtam volna szólalni, ha akartam volna. De munkájából sem kívántam volna kizökkenteni. Gondolatait jegyezte le éppen, írása, gyönyörűen formált szavai hangjelekké alakultak át. Nemesen csengő, szívet dobogtató beszéddé. „Ahogy a vasat belepi a rozsda, a víz megposhad vagy a hidegtől jéggé lesz, úgy az értelem is, ha nem használják, megromlik.” Leonardo maga elé nézett, lapozgatott feljegyzései között, majd ismét leírt egy mondatot. „A tudás a tapasztalat leánya!” Összegyűjtött gondolatait rendezgethette, mert most egy másik kéziratot vett elő, belejavított, s írt még hozzá egy mondatot: „A legnagyobb és egyben legkisebb uralom az önuralom.” A múltkereső eközben az ókori Kelet korából az akkádokat hívta elő, akikről elmélkedve kétszeresen is mély igazságnak tartottam a

Mester előbbi megállapítását. Az akkád a legrégebbi azon sémi népek sorában, amelyek Észak Arábia sztyeppe területéről kiindulva Mezopotámia területén egységes államot hozott létre. De önuralmuk kevés lehetett, hódító hadjárataikat szüntelenül folytatták, majd minden erejüket fölemésztette a legyőzött népek fel-fellobbanó ellenállása. Hatalmuk is csak addig tartott, amíg harci fölényük fennállt. Nem sokáig. A gutik, egy hegyi nép leigázta őket. Estefelé a cook-szigeteki Rarotonga egyik banánültetvényére értem haza, gondosan megművelt kertjeink, takaros házunk, fából, pálmalevelekből épített otthonunk megnyugtató hatással volt rám. A cook-szigetiek közeli rokonságban állnak a tahiti népekkel és a maoriakkal. Feleségem maori származású, szorgos, serénykedő asszonyka. Együtt dolgozunk egész nap az ültetvényeken, nem is szenvedünk hiányt semmiben. Négy gyermekünk ül velünk az asztalnál: földimogyoró-vajban sült táró, tojás, banán, manióka és kókuszkrém van előttünk bőségesen. Amikor ágyba bújtunk és hozzásimult, láttam, asszonyom lesütött szemében kigyúlt a szenvedély. Teste remegett. S ez így volt minden este! Szerencsésebb ember nem élt rajtam kívül e világon!

7

A titokzatos Niue

Niue mesés kis sziget az óceán egyik gyűrű alakú korallzátonyán, körös-körül olyan tiszta a víz, hogy látni a halakat a vízben, s a tengerfenék élővilágát. Új-Zéland területéhez tartozik, az itt élőket

a szamoaiak és a tongaiak igázták le, a letűnt időkben. Magyar falucska lakosságával azonos számú bennszülött élhet itt időtlen békességben... Rekonstruátorom egy emberfejet ábrázoló, múlt században faragott maori szertartásbotot készít, örömmre. Otthon, képzelhetitek, micsoda műtárgyakat másolhatnék! S az lenne a legizgalmasabb: senki sem tudná melyik az eredeti. Néhány Van Gogh, Goya, Renoir-kép eladásából kifizetném a magyar államadósságot, mert a „dollárholocaust” egyszer csak mindnyájunkat deportál. Szél fújta gyártelepeken, elnéptelenedő falvakban, ingyen konyhák tálalóiban, s érzitek, a csirkeláb-árusok standjain is megjelent már a Ciklon-B. De a kóser is tréfli már! A következő évezredben feltalálják majd a rekonstruátort, de használatát nemzetközi egyezmények szigorúan korlátozzák majd. A Cikon-B előállítására senki nem lesz képes. Nem mernék arra vállalkozni, hogy élő szervezetet szintetizáljak. Tegnap este banánkertészként tértem nyugovóra, s különös volt, hogy a memóriatöltés, génbeiktatás annyira mesterien sikerült, hogy még a jóleső fáradságot is éreztem, melyet csak az érez, aki szeret kertészkedni, fizikai munkát végezni. Errefelé, a természeti népek élete nem olyan, mint a mi, agyonhajszolt világunk. Ők életüket könnyen vevő „easy going people”: halászgatnak, vadászgatnak, kenuikat javítgatják, szobrokat faragnak. Nyugodtan élnek. Fejvadászok, rabszolga kereskedők, gyarmatosítók már nem háborgatják őket. Foglalkozásaim, melyekbe belecsöppentem, nem mozognak széles skálán. A memóriatöltésnek mégis ki kellett terjednie minden részletre, hiszen jól össze szokott házasságokban sem csak azt kell csinálni. Szóba kerülhetnek napi, iszonyatosan fontos részletkérdések is, mint hogy mennyiért sikerült túladnom a halpiacon azon az egyetlen rákon, melyet aznap sikerült zsákmányolnom, s ki árult mellettem. Mert ha egy asszony beindul, hát az kérdezni is tud! De lehetek még törzsfőnök is, s akkor nem kérdezhetik meg tőlem, hogy mit is csináltam egész nap a szertartásházban? Nincs az az oldalborda, aki oda beléphet! Ezért hát elképzelni sem tudja milyen érzés lehet egész nap odabenn hűsölni, a semmin elmélkedni. Összejöveteleket, értekezleteket tartani! A múltkereső Michelangelo-t szólította a hallhatatlanok világából. Lenyűgöző volt látni a mestert,

amint Dávid szobrát formázta. Gondolatait a kommunikátor fordította: „Művész nem gondolhat ki oly nagyot, hogy egy márványtömb ne rejtse már magába!” Műtermében Michelangelo pihenőt tartott, feljegyzései között keresgélt, majd írt valamit. „Aki mások nyomában jár, sohasem kerülhet elébük; aki maga nem tud jó dolgokat alkotni, a másét sem használhatja jól fel.” Megrendülve álltam a mester előtt, hallgattam szavait, profetikus orgánusát. Felállt, csak nézte Dávid arcát, mely számomra tökéletesebb már nem lehetett, odament művéhez, a márvány porától fehér kezével megérintette a finoman kidolgozott homlokot, valamit észrevehetett, s korigálta az észrevehetetlent. Hazai politikai életünk csak egy Michelangelo-t foglalkoztathatna, megnyugodnék. Néztem a mestert, olyan áhítattal, melyet talán akkor éreznék, ha a körúton elefántcsorda dübörögne végig, s kapaszkodjatok meg: látom az alagútban a pesti körút házait, a Royal felől sok száz elefánt dönget a Madách felé. A kicsik ott szaporázzák lépteiket anyjuk mellett. A kommunikátor újra és újra elbűvöl. Tökéletes hanghordozást utánoz. Nem Michelangelo kapcsán kellene mondanom, hiszen soha nem beszélgettem a mesterrel. Tudom, pontosan így beszélt. A kommunikátorok széles körben elterjednek az egész világon a III. évezredtől. Használatát szigorúan szabályozzák majd, nem szoríthatja háttérbe a nyelvtudást, de nélkülözhetlenné válik az oktatásban, nemzetközi konferenciák, értekezletek, tárgyalások megrendezésénél és a diplomáciában. Államfőit felszólalásakor tökéletes szinkronitással, hitelesen fordítják, s még fontosabb, hogy az államfő hangján. A politikus személyiségének meggyőző ereje a kommunikátor segítségével olyan lehet, mintha anyanyelvén szólna. Hosszú nemzetközi egyeztetés, jogi szabályozás után kommunikátorviselési engedélyeket magánszemélyek csak akkor kaphatnak, ha anyanyelvükön kívül két más nyelvből nemzetközi nyelvvizsgát tettek már. A nyelvvizsgabizottságok székhelyeit afrikai országok nagyobb városaiban alakítják ki. Az óriási bevételek Afrika nemzeti jövedelmét gyorsan megsokszorozzák. A múltkereső ma is kérlelhetetlenül indítja napi munkáját, terítékre kerül a mezopotámiai állam létrehozásán fáradozó Hamurabi, az óbabiloni birodalom, melyre, akárcsak elődeire, sok nemes törekvés ellenére az volt jellemző, hogy a terjeszkedésért

vívott küzdelemben felmorzsolódott. Babilont a hettiták kirabolták, s az Eufrátesz és a Tigris folyók völgyében új hegyi népek, a kassziták vonultak be. Ahogy Michelangelo a jelenséget megfogalmazta, Hamurabbi is csak mások nyomában járt, és soha nem került elébük. El is vészett. Látjátok, az ember újra és újra felépít fejlett kultúrákat, de azok újra és újra elpusztulnak, s kezdődik előről minden. Hol tarthatnánk, ha mindaz, ami egyszer már megvolt, meg is lenne! De ezt már niue-i otthonomban gondolom, nézem a házunkból, ahogy az esti szél a hullámokon megpihen. Nyugovóra tér a Nap. Holdfény ül szobánk falára, asszonyom mellém fekszik. Simogatom domborodó nagy hasát, talán fiúcska a benn mocorgó. De akkor is a miénk, ha nem! S ennek nagyon örültem.

8

Úti célunk: Tonga

Polinézia egyetlen és legnagyobb királyságába: Tonga „barátságos szigeteihez” érkeztünk, ahogy ezt a térséget Cook kapitány partraszállása óta hívják. Az első pillantásra szembetűnő, hogy itt a polinéz kultúra soha nem került idegen befolyás alá. Maradt, ami volt: a tongaiaké. Talán éppen a királyaiknak köszönhetően. Most százezres lélekszámú, természeti adottságaiban páratlan déltengeri, városnyi kis ország talán most már nem is fog senki barbár pusztításának áldozatául esni. Fejlődhet a maga arculatára. Elegáns, fényezett, keményfából készült tongai fejpihentetőt készít most nekem a rekonstruátor. Párnához szokott kényelmünk

először tiltakozna e különös ágynemű láttán, de errefelé a nagy melegben, gyékényszőnyegen heverészve sokkal előnyösebb a fejét ilyen módon pihentetni, mint patakokban izzadni általunk használt ágyneműben. Amikor megláttam, rögtön el is döntöttem, hogy fejpihentetés helyett szobor posztamensként hasznosítom. Tegnap esti asszonyom járt közben folyton a fejemben, s áldott állapota. Igazán meghatározhattam volna a várandó gyermek nemét. Igaz, nem mondhattam volna el neki: honnan tudom, merült volna fel a kérdés, nos akkor pedig minek is tettem volna. Jóslatnak vélte volna. Sokszor nehéz megfejtenünk, barátaim, hogy valami éppen miért jut az eszünkbe, nehéz nyomon követnünk: miről mire következettünk. Agyunk összeköttetései annyira gyorsan dolgoznak. Talán az anyaság, a gyermekvárás miatt gondoltam erősen évek óta eltávozott édesanyámra, a már említett okok miatt nem élő feleségemre, s arra a pillanatra, amikor a megszületett kisfiúnkat közösen fürdetjük. Ennél az emlékképnél oly sokáig időztem, hogy csak az utolsó pillanatban vettem észre: a múltkereső automatikusan blokkolta napi, múltból választott témánkat, Ramszesz és az egyiptomi újbirodalom életét, s a pillanatok töredéke alatt kellett elhunyt szeretteim előhívását megakadályozni. Ezt a találkozást nem tudtam volna elképzelni. Sikerült az elfojtás. Tudjátok, a holtak tiszteletreméltóak, de az élet az élőké! Hogy eltereljem gondolataimat. Newtont hívtam az alagútból. Furdalt a kíváncsiság, hogy vajon egy zseniális tudós, aki itt is járt, miképpen vélekedett életünk igazságairól. Newton megértett valamit mindabból, ami bennünket körülvesz? Néha úgy éreztem értek valamit ebből az egészből... de hát az egész! Newton határozottan kijelentette: „Olyan vagyok, mint a tengerparton játszó gyermek, aki játék közben imitt-amott egy, a szokottnál laposabb kavicsot vagy szebb kagylót talál, míg az igazság óceánja felfedezetlenül terül el tekintetem előtt.” Ő fogalmaz így. Pedig mennyi mindent tudott! Gondolatát vajon itt jegyezte le? Agyprinteren nyomtatta, s úgy halt meg, hogy nem beszélt róla senkinek? Vizsgált témánk szerint - ahogy a múltkereső elem teszi - Ramszesz idejében, az egyiptomi Újbirodalom máig lélegzetelállító emberi teljesítményeinek ellenére lényegében reprodukálta elődei szokásait. A fáraó ugyan már nem

az a korlátlan hatalmú despota, juttat keveset a kivételezetteknek, de változatlanul folyik mások leigázásának rítusa, melynek szabályai szerint Egyiptom az I. évezredben már kétségbevonhatatlanul hanyatló állam. Jöttek a föníciaiak, az arámiak, asszírok, médek, perzsák és mások. Hatalmuk egyszer csak aláhullt, mint a csillagok, melyek még világíthattak volna, ha a helyükön maradnak. Végül izzott már a Nap, s eltűnt a horizont mögé, amikor Nuku Alofában, Tonga fővárosában hazaértem. Bevallom, szerettem volna az estét ma királyként megélni, de az egészet végül elképzelhetetlennek tartottam, s az ötletet elvettem. Alattvalóként bújtam magamhoz illő asszonyom mellé, s nem bántam meg, mert csókjából úgy csorgott a gyönyör, mint sűrű méz az öblös sejtű lépből. Bizony mondom Nektek, barátaim, boldogok, kik ilyen asszonyra lelnek! Nem a Bibliából idéztem. Kitaláltam.

9

Amerikai Szamoa vonzásában

A távoli hullámok öléből kitörve látom: megszületik a vihar, de kiérve a zónából Amerikai Szamoa partjainál már békés az óceán. Az Egyesült Államok egyetlen területe ez az Egyenlítőtől délre. Dél-Óceánia legcsodálatosabb öble fekszik itt: a festői Pago Pago, melyről Somerset Maugham írt megragadóan Eső című novellájában. Tárgy nyomtatóm egy múlt századi, de ma is használt italkeverő tálát készített. Közben én mással voltam elfoglalva. Vakmerő elképzelésem megvalósításával. Buborékhoz hasonlítható, mélyvízi tengeralattjárón kimerészkedtem a fekete dobozból, s

megpróbáltam körbejárni ezt a hatalmas, úszó valamit, melyet egyszer látni szerettem volna kívülről is. Talán nem éppen az amerikaiak által ellenőrzött vizek közelében kellett volna, de vendéglátóm nem ellenezte, s ebből arra következtettem, kell, hogy legyen valami, ami észrevétlenné és bemérhetetlenné tette a hatalmas fekete dobozt. Volt is. Az aura: egy kivételes energia-burok. Tudósaink a prognózisok szerint 2500-3000 körül fedezik fel. Olvastam már a biológiai robbanásokat előidézhető orvosi kutatásokról, századunk végi és a 2000-en túl várható technikai megoldásokról, melyek között megvalósíthatónak vélhető a testétől megfosztott agy életműködése. Elképesztő belegondolni, s magunk elé képzelni! A testtel már nem csak mesterséges helyettesítéssel összekötött fejet, agyat. 1966-ban egy clevelandi kutatócsoport megfigyelte, hogy a szív-tüdő gép, amelyet használtak, károsította a vért. Ezért olyan eljárást dolgoztak ki, amelyben az agyat eltávolították, néhány óráig 2-3 fokra hűtötték, majd egy másik beteg keringési rendszeréhez kapcsolták. Ezek az agyak két napig „éltek”, amit elektromos aktivitásuk és kémiai anyagcseréjük biztosított. Megdöbbenő! Az irdatlan mélységben látom a fejszerű fekete dobozt. Vendéglátóm figyelme, hogy erős fények gyúlnak mindenütt, s előttem kivilágítva ragyog egy úszó város, mely pontos mása annak a húsvét-szigeti földön fekvő fejszobornak, melynél utazásom kezdődött. Testétől megfosztott agy tehát a fekete doboz! Vendéglátóm arra kért, navigáljak a tenger alattjárón a fej valamelyik védett nyílásába, ahová szeretnék. A homlokránc védett szakadékában megbújva néztem végig, hogy ér a doboz a Mariana-árok mélyére energiaközpontjába. Néztem, csak néztem, amint a fej, érintkezési pontokon testéhez csatlakozott. A fej mégsem testétől megfosztott agy, látom: teste maga a Föld, s Buddha-alakként ül a tengerek legmélyebb pontján. Istent lát-nám, mely kollektív tudattalanunkban eddig valamennyi emberi kultúrákban megszületett? Hidrogén-atomerő itt ez az országnyi terület. Folyamatos a vízbontás, a hidrogén-atomerő termelése és tárolása folyamatos, a fej, bár vízbontásra is képes, évszázadokra elegendő energiával töltheti fel magát, ha kimozdul a helyéről. A nagy mennyiségben fölszabaduló oxigén elemi erejű örvényeket, hullámmoogást hoz létre a Mariana-árok vízfelszínén. A hajósok

messze el is kerülnek a térséget. A hullámsírnak tartott Mariana-árok energiaváltozását 3001-ben fogják felfedezni. Visszatértem a koponyámba, a múltat őrző mágneslemezek közé, s a hajó, már látom, nem tudok megfelelő szót találni: elindult vissza a szamoai partokhoz. Tárgnyomtatóm elkészítette a káva, a Fidzsi-szigeteken: yanggona, ital keverésére használható fából vágott tálat, melyben a szárított yanggona-gyökér őrleményből vízzel kevert, élénkítő italt készítenek. Falra akasztom, hogy naponta gyönyörködjek benne. Nem tudok betelni az érzéssel, hogy a múltkereső segítségével, tetszésem szerint bárkit megidézhetek. S látom őket itt magam előtt. Most Rousseau jelenik meg az alagútban, a Társadalmi szerződés című munkáján dolgozik éppen, ami önmagában még nem lenne rendkívüli. Ül egy ember az íróasztalnál és ír. De ez csak ilyen egyszer lenne? Ki és hogyan teszi ezt? Ez talán a kérdés. Mi a különbség, amiben egy ilyen agy eltér a többitől? Semmi. Minden ember agya egyformán nagy teljesítményű számítógép, melyet kihasználatlanul is hagyhatunk, hagyunk is, de amit meg is ismerhetünk. Ha megtesszük, megfelelő kérdéseket tudunk feltenni: az eredmények átlagon felüliek lehetnek. Igaz, genetikai szerencse kell ahhoz, hogy hibátlan készüléket vásároljunk szüleink kromoszómaüzletéből. Cserére még nincs lehetőség, bár a tudósok a DNS, RNS működésének megismerése után már dolgoznak a génbeiktatás, génkihagyás, génkitörlés, a gondolkodás szabályozása megvalósításán. Hamarosan lehetővé válik tehát a szervizelés, az alkatrészcsere és majd bizonyára a csere. Agytranszplantáció emberbe, agybeültetés mesterséges testekbe, ember-kímérákba. De erről majd később szólok. Ne várakoztassuk Rousseau-t! „Az ember szabadnak született - mondja Rousseau -, és mindenütt láncokat visel, némelyek a többi ember urának képzelik magukat, pedig még inkább rabszolgák, mint amazok.” A francia író gondolkodott egy kicsit, egy passzust áthúzott a kéziratban, s újraírta: „Ameddig egy nép engedelmeskedik, mert engedelmességre kényszerítik, jól teszi; mihelyt módjában áll lerázni az igát, és le is rázza, még jobban teszi...” A múltkereső az ókori Görögország jeleneteit eleveníti fel, s a rousseau-i igazság találó az emberiség történelmének eddigi elemzésénél. Az ókori Kelet társadalmainak ideálja az állandóság, engedelmeség és

szolgálat, a görög társadalomé a függetlenség, a szabadság s az új keresése lesz. Az akkájok Tróját ostromolják, uralmukat a görög-dór törzsek döntik meg, s a forgatókönyv már jól ismert. Emberek pusztítják el azt, amit emberek fölépítettek. A szamoaiak sem a maguk urai itt. Az amerikai befolyás egyre szembetűnőbb. Asszonyommal mi azért a helybéli szokások szerint készítünk még kókuszrostból köteleket, szőnyegeket. Ezt csináltuk ma is egész nap, mint máskor. Éjjel, mint máskor, csókoltam asszonyom szemöldöke ívét, homlokát, mindenét. Elégedett embernek éreztem magam.

10

Irány: Nyugat-Szamo!

Zivatar roppant hangföregete a fejünk felett, amikor Nyugat-Szamo szigeteihez értünk, a szigetvilág szívébe. Sehol másutt Polinéziában nem őrzik így a régi hagyományokat, mint itt. Költők, írók fantáziáját megihletően. Robert Louis Stevenson életének utolsó négy évét töltötte itt. Sokat írt. A rekonstruátor evező alakú bunkósbót másol, készít. Az evezőlapát gazdagon vésett polinéz motívumokkal díszített. Igazi műremek, arról már nem is szólva milyen könnyen lehetett ezzel a bunkósbóttal meglékelni egy koponyát. De itt nem a szamoai agysebészek használták. S nem azért loccsantották szét más törzsbeliek fejét, amiért korunk orvosai - más módon ugyan - nyitják fel az ember koponyáját. Egy biztos, így is, úgy is hozzáférhetővé válik képlékeny számítógépünk. Már az ókori egyiptomiak, de a Húsvét-

szigetiek is használták az eszüket, kivágott fák törzsein gurították a piramisok építéséhez használt óriás építőköveket, a Húsvét-szigetiek a faragott szobrokat. A fatörzsekben benne volt a kerék, de mennyi időnek kellett eltelni, amíg az ember rájött arra, hogy a fatörzsből le lehet fűrészelni néhány szeletet, s ezek a tengellyel összekötött kerekek könnyebben gurulnak. Állati erővel is mozgathatóak, motornak nevezett szerkezettel aztán nagy sebesség is elérhető, s még fokozva gyorsulást, a kerekek egyszer csak eltávolodnak a földtől. És a jármű repül! Ha ezt a Húsvét-szigetiek tudták volna! Mi sem tudjuk még: hogy lesz a számítógép printereből agyprinter? Másológépekből rekonstruátorok? A II. évezred végére fedezik fel a rekonstruátort, de használatát szigorúan szabályozzák. Afrikai, indiai éhezők millióinak biztosítja viszont az élelmiszergyártást. F. C. Steward professzor, a Cornell Egyetem sejtélettani laboratóriumában kivett néhány sejtet egy sárgarépa gyökeréből, és lassan forgó csőbe helyezte. A csőbe táptalaj is volt, amely szokatlan összetevőként kókusztejet is tartalmazott. Nem egészen három hét alatt súlyának mintegy nyolcszorosára nőtt. Nem voltak elkészülve erre az eredményre, a siker szenzáció lett a világon. Az első lépést tehát megtették: fatörzseken tehát már görgetjük mi is a köveket. A kerék még várat magára. A múltkereső Kant dolgozószobáját rendezte be itt, ahol a filozófus éppen jegyzetelt: „Aki nem társ az államban, hanem tulajdonos, annak nem kell nagyon meggondolnia a háborút. Asztala, vadászatai, udvari ünnepei azáltal a legcsekélyebbet sem szenvednek. Jelentéktelen okokból határozhatja el, mint egy sportkirándulását; s közömbösen átengedheti a mindig készséges diplomáciai testületnek, hogy az illendőség végett igazolja. A háború pedig több rossz embert csinál, mint amennyit elpusztít.” Kant igazsága mély, az emberiség történelmének megértéséhez nélkülözhetetlen. A zsidó törzsek egyesülése a témánk. A múltkereső jóvoltából pereg előttem a zsidó törzsek honfoglalása, életük nemzetiségi szervezetekben, s háromezer év előtti szervezett államuk. Saul, Dávid, Salamon királysága. Salamon a törzsi szervezetet területi felosztással cserélte fel, súlyos adók, robotmunka nyomorította az alattvalók életét. Salamon halála után törvényszerű a felkelés. Az északi törzsek le is váltak Salamon államáról. Erejük így meg-

osztva csökkent, önállóságuk: Egyiptom, Mezopotámia, Asszíria martalékává vált. Ókori ábrázolások, kőbe vésett fájdalmas jelene-tek őrzik az elhurcolt, meggyötört zsidó hadifoglyok vándorlását. A hódítók több rossz embert csináltak, mint amennyit elpusztítottak, s a hódítókat is meghódították. A receptet, melyet egyszer felírtak: sokan, sokszor újra és újra kiváltják. Este szamoai otthonomba tértem, s vágyakozásba bújtam édes gyümölcsé érett asszonyom mellé. Perlekedő természete megint mérges kígyóvá változtatta, s teremtett képességénél fogva mesterien tudta hibáit urára - ma éppen rám! - kenni. Az ölelés gyönyörét azért ő is kívánta, közben legalább békesség volt. Jaj nektek, barátaim, ha ilyen asszony adatik nektek! És kétszeresen jaj nektek, asszonyok, ha ilyen természettel vert meg benneteket sorsotok!

11

Óceánia szépsége: Tuvalu

Fölöttünk a vihar forгатaga dühöngött, amikor Tuvalu szigetéhez érkeztünk. A világ egyik legkisebb országa ez, egy falunyi lakosságával. Függetlensége kivívása előtt Ellice-szigetek néven ismerték. A tuvaluiak Holocaustja a múlt század végén történt, Peru part menti guanószigeteire, és Chile nitritbányáiba hurcolták a bennszülötteket, és huszonöt év alatt a helybeliek nyolcvan százaléka pusztult el, távol, csodálatos szépségű szigeteiktől. A népirtás árán vagyont gyűjtött bányatulajdonosok leszármazottai kevesen lehetnek, ami történt: az emberiség lelkiismeretét terheli. Körvonalazódni látszik lassan évezredek ismétlődő rítusa, melyben ember embernek farkasa. Tudattalanunk állatias ösztöneitől

vezéreltetve leigázunk másokat, hogy majd leigázottakká váljunk. Atavisztikus magatartásunkat génkitörlések évszázados folyamata fogja csak kioltani belőlünk. 4000-ben kezdődhet az új emberré válás korszaka. A rekonstruátor éppen egy gyilkos, kígyófejre emlékeztető szerszámot hív elő, a pusztító bunkósbot nem is lehetne méltóbb jelképe fél millió éve tartó mindmáig befejezetlen emberré válásunk agresszivitásának. Biztató fejleménynek tekinthet Dr. Heinz Lehman (Mc Gill Egyetem) jóslata: elképzelhetőnek véli egy új szer felfedezését, amely az agresszivitást szüntetné meg. Egy kutatócsoport ugyanis kimutatta, hogy a húgysav fel- szaporodása kényszerítően agresszív viselkedést okoz. A kérdés persze ennél jóval összetettebb, s az emberi agy működése lényegében még fölfedezetlen. A Fekete Doboz, a tudattalan bevésődései, lenyomatai, megismerésük leköti még a kutatókat évszázadokra. Felfedező útra indulok itt, vendéglátóm termeiben, s azon gondolkodom, hogy a középkor embere számára még felfoghatatlan volt, hogy az agy, ez az alig másfél kilós lottyadt kocsonya, képes ellátni a gondolkodás, az érzelem, a döntés és az emlékezés funkcióit. Az agy logikai működését a computer föltalálása tette megismerhetővé. A számítógép pedig nem más, mint egyforma, bonyolultan összekötött kapcsolók ezreiből álló szerkezet. Múlt századi anatómusok már rájöttek, hogy az agy összekapcsolt neuronok százmillióiból áll, és furcsa módon: kapcsolók! S elektromos jelek haladnak át ezen a rendszeren! Világos, hogy megfelel, még ha más is, egy számítógépnek, pontosan többnek. Egyik ugyanis az adatok betáplálását végzi, és kiszűri a nem megfelelőket, a másik automatikus irányító: végzi az összes funkciót, a következő számítógéphez hasonlítható, ez talán a memória székhelye, végül van még egy: az érzelmek és szükségletek (éhség, szomjúság, szexualitás) központja. De látom, hogy egy bonyolult kémiai rendszer is az agy, folyadékok áramlásának szövevénye. A hangulat, az intelligencia és a memóriakutatás évszázados folyamata indíthatja el az új emberré válás korszakát, a fekete doboz felfedezését. A II-III. évezred közötti időszakban az ember belátja pusztító és önpusztító magatartásának tarthatatlanságát, s megsokszorozott erővel a megismerésre fordítja erejét. Az agy működésének tökéletes ismerete a Fekete Doboz felfedezése után

válik lehetővé. A múltkereső Goethe biztató szavait hozza a múltból: „A lényeg az, hogy merni kell, s ha buksz, ha elhagy a siker, sokat még az se számít.” Megvizsgált korszakunkban, az egységes kínai államot felépít Csing Si-Huang-ti sokat mert. Rendkívüli szervező képességével, kíméletlen erővel semmisítette meg ellenfeleit, elégette azokat a könyveket, amelyek szembenállást hirdettek, több száz filozófust kivégeztetett, súlyos áron, de létrehozta a nagy kiterjedésű, addig egymást el - és visszafoglaló tartományokban az egységes államot. Egységes kínai írást teremtett, egységes mértékrendszert alakított ki, fővárosát utakkal kötötte össze harminchat tartományi fővárossal. Felépült a kínai nagy fal, az első kínai császár sírboltja, és egyedülálló túlvilági cseréphadserege is felmutatja ezt az abszolút hatalmat, mely később elbukott ugyan, de nagy történeti alkotása, hogy az egységes kínai állam túlélte őt és dinasztiáját. A vihar estére elvonult, már csak enyhe szél szaladt a fák között, amikor tuvalui asszonyommal nyugovóra tértünk. Tárógyökeret szedtünk fel az esőtől felpuhult földből ültetvényünkön. A fáradtság édesebbé tette a pihenést, s ha lehetett még fokozta ölelésünk gyönyörét.

12

A mesés szigetvilág: Wallis és Futuna

Amelyből is feltör a fény! Csodás meleg fény, itt, a mesés szigetvilág: Wallis és Futuna partjainál. Szamoától nyugatra és a Fidzsi-szigetektől Észak-keletre. Polinézia eldugott, ismeretlen sarka ez,

francia tengerentúli terület: lakói tongai, szamoai bennszülöttek is lehetnének. Emberfejekkel ékesített bunkósbót varázsol elém a rekonstruátor, újabb bizonyítékát az emberi természetnek. A múltkereső példátlan lehetőségeket kínálhat, hogy felidézzük tudattalanunk legmélyebb zugaiból a talán soha másképp el nem kerül eseményeket, kivételes teljesítményt nyújtó személyeket. Fény derül-e arra, hogy Bach, Beethoven és mások: örök halhatatlanok vajon miért is voltak képesek mindarra, amit létrehoztak? Genetikai beavatkozások egyszer majd lehetővé teszik II. Bach vagy IV. Beethoven reprodukálását? Platón már javasolt faj-nemesítési programot, Campanella a XVII. század elején megrajzolt ideális városában még szerelemügyi minisztérium is működött. Hitler létrehozta Ordensburgot, ahol válogatott „árja” külsejű fiatal SS-katonák laktak, és „árja” hajadonokkal gyermekeket nemzettek a Vaterland javára. Ma már ezerszámra végzik a mesterséges megtermékenyítéseket, melyek az első lépések azon az úton, melyen előre megtervezett módon géneket visznek be az öröklőd anyagba. A Nobel-díjas dr. Edward L. Tatum jelentette ki: embernél is megvalósíthatjuk a célzott genetikai módosításokat. A tudós szerint ez a tudomány eddig feltárt legmegdöbbentőbb lehetősége. Tudományos közleményekben egyre gyakoribbak az olyan kifejezések, mint génsébészet, génmásolás, génbeiktatás, genetikai technológia. A génsébészet biológiai robbanószerkezete ketyeg már. Tatum lényegében az embriók laboratóriumi tenyésztésére utal, amelyekből olyan felnőttek lesznek, akiknek fizikai, sőt talán szellemi tulajdonságait is előre meghatározzák az öröklődés tervezői. Marshall W. Nirenberg molekuláris genetikus kémcsőben egyszer nukleinsavakat már szintetizált, véleménye szerint a génsébészet mikroorganizmusokban már valóság. Nem tartja kétségesnek azt sem, hogy legyőzik a nehézségeket. Az ember sokkal előbb képes lehet arra, hogy szintetikus információval saját sejtjeit programozza, mintsem alaposan felmérje az okozható változás távoli következményeit. Napóleon áll itt most személyesen az alagút végén. A hadvezér, akiben mintha az emberiség minden hódító szenvedélye együtt lett volna. „A nagy emberek meteorok: felemésztik önmagukat, hogy fénnel árasszák el a világot” - véli Napóleon. Szerinte a politikában ismeretlen fogalom

a szív, csak a fej számít. Ha valaha ismeretlen városba kerülsz - folytatja - akkor ne unatkozzál, hanem tanulmányozd a várost, hátha el kell egyszer fogadnod. Emberi természetét fölismerve tette hozzá: „Ha békét tudnék kötni, arra jóval büszkébb lennék, mint a katonai sikerek révén szerzett kétes hírnévre...” Tudjuk, Napóleon sem végezte másképp, mint elődei, és a vizsgált témák szerint Mezopotámia, Babilónia hódító államai, melyeket az asszírok terjeszkedése tüntetett el, a megfelelő' szabályok szerint. A csillagokkal teli égen felgyűlt az éj, s futunai asszonyommal egymást hódítottuk egész éjjel. Látjátok, feleim, már csak ilyen az emberi természet!

13 Új-Kaledónia karjaiban

Mély világok nyílnak meg előttem kitekintve a fekete dobozból. Új-Kaledónia karjaiban vagyunk már. Ebben a franciául beszélő különös világban, ahol a nikkel- és króm bányászok világában jól megfér a múlt, s mégsem anakronizmus. A rekonstruátor kaledóniai lélekalakot állított elém, a gyermek nagyságú, keményfából faragott szobornak mágikus erőt tulajdonítottak a családban, ahol hasonlót felállítottak. Eddig mindig nemet mondtam a kísértésnek, s élő szervezet szintetizálására nem mertem gondolni. Most megtettem. Sárgarépara gondoltam, de az ötletet gyorsan elvetet-

tem, azt már tudósok kémcsőben is szaporították. A lélekalakba sem mertem volna lelket lehelni. A gondolattól olyan érzés fogott el, mint amikor először hallottam a felfüggesztett halál lehetőségéről. 1966-ban egy tizenegy éves kislány halt meg Liverpool egyik kórházában. Hat évvel azelőtt, öt éves korában, autó gázolta el. Rendkívüli költségek árán életfunkcióit az öntudat kivételével ennyi éven át sikerült fenntartani. Néhány feleségem a klinikai halálból visszatérve, cambridge-i hordozható infúziós készülék segítségével élhette második életét, de járni, utazni, teljes életet élni tudott a szív-tüdő átültetésig. Igaz a halál felfüggesztése ma még több százezer dollárba kerül. Hasonlóan felkavaró érzés fogott el a Mayo Klinikán. Amerikában, ahol a mélyhűtött ember kifejezéssel először találkoztam. Felmerült ugyanis az, ha az embereket fagyasztással élve tárolnák, lehetőséget nyújtanánk a gyógyíthatatlan betegségben szenvedőknek, hogy addig várjanak, amíg megfelelő gyógyellátás megszületik. Azt, aki 1920 körül tüdőgyulladásban meghalt, eltarthattuk volna a mai napig, csaknem bizonyosan megmenekült volna. Fagytemetést, tudtam meg a Mayo Klinikán, már végeztek, Dr. James H. Bedford pszichológia-professzor mielőtt rákban meghalt volna, lefagyasztatta magát, s Phoenix városában folyékony nitrogénben - mínusz 190 fokon tárolják. Esélyei eléggé csekélyek, a károsító hatások egyelőre még kikerülhetetlen megszüntetése miatt. A lehetetlen szót viszont - figyelmeztettek finoman a Mayo klinikán - már csak óvatosan szabad használnunk. 1960-ban például egyetlen emlősejtet sem lehetett a tároláshoz szükséges hőmérsékletre lefagyasztani. Az eljárás 1970-ben már közhely volt. Átültető sebészek ma már tucatszám transzplantálnak hosszabb rövidebb ideig tartósított élő szerveket. Érveim végigtekintése után legyőzve magamban az ellenállást: a rekonstruátoron élő tyúktojást szintetizáltam. Fel-törtem, pohárba öntöttem, és láttam a megtermékenyített pete-sejtet. A teljes élet volt! Ehhez semmi kétség nem fért. Közhely lesz ez is egyszer. Biztos vagyok benne. A múltkereső Beethoven személyes varázsával lep meg, s a zeneszerző kottái fölött görnyedve jegyzi meg: „A legjobb szer ahhoz, hogy ne gondolj nyomorúságra - a munka.” S ez nagy igazság. Magam is ehhez tartottam magam, s titeket, barátaim, is csak erre biztathatlak.

Mai témánk már valóság a múltkereső alagútjában. Peregnek a képek, a Közel-Kelet kisebb népeire, amelyek államaikat a nagyhatalmak időleges meggyöngülésének korszakaiban hozták létre, az i.e. IX századtól kezdve komoly árnyék borult valamennyiükre. Az asszír hódítás. Az asszírok sem tettek mást, mint elődeik. Este én sem, mint eddig: partraszálltam. Lassan és némán fölkeltek a csillagok, mi meg lefeküdtünk asszonyommal, de nem lassan és némán. Gyönyörünk sikolya messzire szállt a kaledóniai vizeken.

14

Vanuatu elbűvölő asszonya

Miközben bámultam az óceán üde kékjét, észre sem vettem, hogy Vanuatu partjaihoz érkeztünk, Dél-Óceánia legfiatalabb országába. Az Új-Hebridák térsége őriz még valamit emberi történelmünk ősiségéből: Tanna szigetén fűszoknyás mezítelenséget, vadon élő lovakat, háborítatlan vadont, buja természetet. A rekonstruátor óriási, három és fél méteres stilizált ember formájú tamtamot hozott az emlékek tárából az emlékek múzeumába. Az Új-Hebridák társadalmában az emberek lépcsőfokról lépcsőfokra haladnak, felfelé, ranglétrájukon. Egyszer valamennyien álltak a disznóról elnevezett grádicson, s a feljebb kerülés szervertartásos ünnepén táncolták körbe az ütésekre túlvilági kongású

tamtamot. Mi, barátaim, vajon ebben a hierarchiában beavathatóak lennénk a sertések kasztjába? Biztató, hogy errefelé, a kannibalizmus hagyatékául az ember: „long pig”, egyszerűen hosszú disznó. A kaledóniai ölelés élménye még most is fogva tart. Azon tűnődöm: mi történik a valódi férjekkel, miközben én...

Helyet cserélnék velem. Teljes memóriakitörlés és az előző éjszákára vonatkozó teljes memóriaátjátszás után távoznak. Ezek szerint... én... egyszerűen felszarvazom őket? Poligámiában élek! Házasságtörő lennék? Az erkölcsi felelősség nem az enyém. Demonstrátor vagyok csupán egy kísérletben. „Érdek nélkül semmi sem jön létre” - jut eszembe Hegel nagy igazsága, s a gyorsan reagáló múltkereső már jeleníti is elém a német gondolkodót. Arra voltam kíváncsi, hogy a Szellem fenomenológiája című munkájában kitér-e az emberi teljesítmények megítélésére. „Az, ami előző korszakokban a férfiak érett szellemét foglalkoztatta, a gyermekkor ismereteivé, gyakorlatává, sőt játékaivá süllyedt le, s a pedagógiai haladásban megismerjük majd a világ műveltségének minden árnyékképben utánarajzolt történetét” - állapította meg Hegel. Mai történelemelemzésünkben a hódító asszírok felemelkedése és bukása a múltkeresés tárgya, s a hegeli helyzetfelismerést alkalmazva látom, ahogy a kisgyerek elveszi pajtása játékát, hogy tőle visszavegyék: az asszírok sorsa sem volt más. Elvettek, hódítottak, de nagyhatalmú örökösei az őket leigázó méd és perzsa törzsek lettek. Gördül tovább az Elveszem, tőlem is elrabolják ősi történelmi társasjáték már megszámlálhatatlan fordulója. Társasjáték éjszakám is. Vanuatu elbűvöl asszonya várt rám, s mint egy virág, illatozva feküdt mellettem. Lehetne nem körüldongani? Nektárt nem megízlelni? Méz sehol nem teremne e kerek világon, ha igen.

15

A világ végén: a Salamon-szigeteken!

Kavarogva zúgott a víz fejünk felett, amikor a Salamon-szigetekhez értünk. A szigetvilág legkevésbé ismert és látogatott térségébe. Barátságos, intelligens szigetlakói, a fejedelmek leszármazottai segítőkész emberek. A rekonstruktor bambuszból, nádból, fakéregből készült, fehér, vörös és kék színekben pompázó kalapmaszkkal ajándékoz meg. Mintha gyermekkorom töklámpását tartanám a kezemben. Bácsalmáson, talán mohácsi szokásként, busójárás helyett ehhez hasonló töklámpásokkal ijesztgették egymást a gyerekek. A múltkereső jövőképünk fölvezetésére is igénybe vehető. Tudománytörténeti elemzések alapján készíti kombinációit a várható felfedezésekről. Konrád Lorenz könyvet írt a civilizált emberiség nyolc halálos bűnéről, az élő rendszerek működési zavarairól, a túlnépesedésről, az élettér elpusztításáról, az érzelmek fagyhaláláról, a genetikai hanyatlásról, a tradíció lerombolásáról, az atomfegyverekről. A III. évezredtől a helyzet tarthatatlanná válik. A kollektív tudattalanba fojtott bűnök lelki betegségek formájában egyre nyomasztóbban kerülnek felszínre. Az emberiség lelkiismerete elemi erővel szólal meg, mozgalmak indulnak a bioszféra megmentésére. Kimeríthetetlen hidrogénenergia áll már akkor a rendelkezésünkre, s hozzálátnak a mesterséges ózonréteg kiépítéséhez. Belátják, hogy az emberiség története meghatározóan inkább a tönkretételek, a rombolások, a pusztítás és leigázások története volt. Az emberré válás folyamata genetikai vírus telepedett. Felismerik a programhibát, s a

változtatás elkerülhetetlensége soha addig nem tapasztalt világ-egységet formál. Olyan ellenféllel állnak akkor már szemben, melyről tudják: ez már végleges pusztítás és meghódításuk lehet. A legfontosabbá a tudományos kutatások válnak, honvédelmi feladattá alakul át a tudományos megismerés gyorsítása. 3001-ben fedezik fel a fekete dobozt, tíz év megfeszített nemzetközi összefogása teszi lehetővé a félmillió éves kiszolgáltatottság megszüntetését. A kutatók a fekete doboz működésének minden folyamatát megismerik. Vízbontó telepek létesülnek, a korlátlan mennyiség hidrogénenergia birtoklása lesz az első lépcső az új emberré válás folyamatában. A nemzetközi közlekedés a földet átszelő alagutakban történik. A világmetró járatai összekötik, és közel hozzák a föld ellentétes pontjain fekvő államokat is. A megépített új ózonréteg alatt csak a turizmust szolgáló környezetkímélő repülőgépek közlekedését engedélyezik. Mekka, Medina, Jeruzsálem, Benáresz és más zarándokvárosoknál is látogatottabb lesz a Mariana-árok városközpontja, de a víz alatti turistavárosok is sokak számára kedvelt kirándulóhelyé válik. A II. évezred küszöbétől még évszázadokig tartó sokkos állapot azt mutatta, hogy az embert megállásra kényszerítette a XX. század: a világháborúk, az atomrobbantások, az emberré válás befejezetlensége. De az egyre nyilvánvalóbb ökológiai katasztrófa, az elviselhetetlenné váló klímaváltozások, a bioszféra pusztulása visszavonhatatlanul mutatta meg félmillió év csődjét. Genetikai korrekciók beiktatása, nemzetközi egyezmények után az új emberré válás feltétele lesz. Balzac karizmatikus alakja áll előttem, a múltkereső alagútjában. „Az emberek meghajolnak - mondja Balzac - a lángész hatalma előtt, gyűlölik, iparkodnak megrágalmazni, mert osztzkodás nélkül harácsol, de ha kitart, meghajolnak előtte.” Nagy Sándor és a görög világhódító tevékenységének elemzésekor meg is állapítható Balzac igazsága. A nagy hadvezér tanítványa hódító elődöknek: nem hitt tanítómestereinek, hogy azoknak sem sikerült a világot leigázni, és leigázva tartani. Nagy Sándor kitartott, meg is hajoltak előtte birodalmak, ám mindössze 33 éves volt, amikor gyilkosság áldozata lett. Követői, mint látni fogjuk, az elkövetkező kétezer-öttszáz évben újra és újra próbálkoznak majd. Már innen megjósolható: mindhiába. És ez mennyi véráldozattal jár majd!

Elfogadhatatlan, hogy a fűszerborsot nem ismeri meg Európa, ha a keresztes lovagok nem hozzák haza. Gyilkolás nélkül egyikük is megtette volna békés utazóként. Behozták így a burgonyát is Dél-Amerikából, s ez a megkedvelt táplálékforrás látványosan megsokszorozta Anglia és Európa lakosságát. Dzsingisz kán sem tudta felégetni Európát, a szultánoknak sem sikerült eltüntetni a föld színéről a kereszténységet, az inkvizítorok sem tudták máglyán elégetni az összes pszichopátát... s a felsorolás akár maga a történelem. Melyben valami mindig közbeszólt, s letűnt kultúrák torzóként meredeznek a művelődéstörténet színpadán. Itt egy ókori római színház oszlopsora a szíriai sivatagban, mint egy végtag. Ott egy babilóniai szobor a homokban, mint egy fej. Egyiptomban a piramisok, mint egy váll. És a perzsa építésű Tadzs Mahal, mint egy szív, a Húsvét-szigeti szobrok, mint könnyek, Buddha, Mózes, Jézus, Mohamed követőinek szentélyei, mint szemek, Mozart, Bach zenéje, mint lélek... de sehol az egész! Az embert mindezekből csak elképzelni tudjuk.

Ma éjjel csókból, ölelésből szőtt fátylat borított rám salamon-szigeti asszonyom.

16 Pápuák között

Az éles napfény áthatol a mély vízen és az ablakon, amikor Pápua Új-Guinea partjaihoz érkezünk. Tengeren, folyón és szárazföldön utazó turista a pápuák földjén még igazi, érintetlen törzsi mesevi-

lágba érkezik. Egy méteres képmástálat gyárt éppen a rekonstruátor. Emberi képmások faragványai toldják meg a kenu formájú tárolóedényt, melyet rituális célokra készített vörös festék keverésére használtak. A múltkereső fáradhatatlan: vég nélkül tevékenykedik. Talán mert energiaforrásai kiapadhatatlanok. A hidrogénrobbanások biztosította energia megszűnése esetén azonnal megállna, s törlődne minden benne tárolt információ. Az agyhalál visszafordíthatatlan. A korlátlan mennyiség hidrogénenergia az emberiség egyik újjáteremtője lesz. A mai tengerjog érvényben marad, a néhány száz kilométer széles part menti felségvízen kívül a világ tengerei mindenki számára azonos haszonélvezeti jogot biztosítanak. Nemzetek lobogói alatt működő úszó bázisokon a vízből nyert hidrogén kitermelése ismét egyforma esélyeket ad az emberiség számára. Afrikai, indiai, ázsiai, dél-amerikai fejlődő országok és elmaradott régiók, az addig energiamonopólium miatt előnyöket élvezett országok mellé tudnak felzárkózni. Ezzel megteremtődik az utolsó esély az emberré válás megrekedt folyamatában, mely már az új emberré válás időszámítása is lesz, a IV. évezredtől. Fölfoghatatlan az új időszámítás emberének mentalitása, gondolkodásának lényeges eleme lesz: nem veszi el a másét, ha neki is van bőven. A genetikai torzulás, mely elődeiben erősen manifesztálódott, az átöröklések hosszú szakaszaiban eltűnik. A terheltségeket, betegségeket hordozó génutasítások sorsára jut. Generációk múltán eltűnik vagy hordozóik kihalnak. A folyamatot a génebészet egyre fokozottabban gyorsítani is fogja. De most nézzük csak tovább a múltat! „Egy reggelen felébredtem, s úgy találtam, hogy híres vagyok” - mondja itt Byron, a költő. A megélevenedő ókori római birodalom idejében Július Caesar is szólhatott volna így, ám ő egy reggelen fölébredve inkább azt érezhette, hogy meg fogják ölni. Hozzáteve az emberi teljesítmények lerombolhatatlan fellegvárához számtalan örökéletű építőkövet a rómaiak hódításokkal szerzett birodalma is felbomlott. Keresztre feszíthettek, egymással végeztethették ki a foglyul ejtett barbárokat, napjaik akkor is, emiatt is, meg voltak számlálva. Az idő számukra lassan ketyegett, későn vették észre a múlás végzetét, de kíméletlenül pergett a történelem számlálója, amikor bevégeztetett. Gigantikus épületeiket lassan eltemeti a por, a romokon

valami más, nem biztos, hogy új születik. Szellemük, műveik viszont most már biztosan örök életűek maradnak, mint egyiptomi, mezopotámiai, perzsa, kínai, babilóniai, görög elődeiké. Pápua-földi tartózkodásom, a nomád kunyhóban töltött éjszaka után földi honvágy gyötört, a hazai hajnalok friss szele mintha hívott volna. De visszatértem vendéglátómhoz.

17

Az ismeretlen Kiribati

Száguld hajónk viharsebesen az ismeretlen Gilbert-szigetek: Kiribati felé. Mikronéziái legenda szerint a tenger istene virágokat szakított egy ősi fáról és szétszórta azokat Szamoától északra. A szirmok helyén keletkeztek, a most már független: Kiribati korallszigetei, melyekhez ötmillió négyzetkilométer tengerfelület is tartozik. Ebben a parányi ország egyedülálló. Idebent van hely bőven, mégis megdöbbenek a méreteken, amikor meglátom a rekonstruktor készített házat, melyet törzsfőnök használhatott. Jól mutat itt bent. Be is rendezem a már beszerzett bútordarabokkal, óceániai tárgyakkal. A mában még használatban lévő vagy a múlt megőrzte tárgyak jól megférnek itt, a jövő szédítő lehetőségei közt. A múltkereső meghívására Mozart a vendégünk, ez a lángoló zseni, aki éppen G-moll szimfóniáját írja, hangszereli. A kommunikátor megszólaltatta a zenét, a szimfónia szenvedélyes, démoni hangzá-

sa egyszerűen magával ragadott. Le is ültem, hogy végighallgassam. Látom a zeneszerzőt, közben hallgatom a zenét. A múltkereső a III. évezredtől rendkívüli szolgálatokat tesz az emberiség számára. Az Egyesült Nemzetek Szervezetét felváltó Világbiztonsági Hivatal különlegesen képzett emberei működtetik majd a világ valamennyi országába telepített rendszert. Bekapcsolják a hálózatba az egyetemeket, valamennyi ország nemzeti múzeumát, kutatóintézetet. Látogatott helyekké válnak a nemzeti múzeumok, a nagyközönség számára kialakított műltszínpadok zsúfolásig megtelnek. Könyvtári, levéltári gyakorlat szerint kérőcédulát töltenek ki, s a Világbiztonsági Hivatal munkatársai kapcsolják az éppen üres műltszínpad nézőterén várakozó látogatónak a múltból kölcsönzött jeleket. Közeli hozzátartozók visszahívását nem engedélyezik: az emberek továbbra is a temetőkbe járnak halottaikhoz. Az efféle exhumálást ügyészi engedélyhez kötik. A Világbiztonsági Hivatal elnöke a világ legtekintélyesebb méltósága lesz: a tagállamok hosszú keresés után kétévenként választják nyílt szavazással. A hivatal székhelyét a Mariana-árok energiavárosában alakítják ki. Az elnököt és a központot a valamennyi állam által delegált biztonsági szakemberekből álló őrgárda védi. Utaztatásuk a földet átszelő világ metrón történik. Az őrgárda feladata a védelem mellett sokkal inkább a zarándokok útbaigazítása lesz. Kommunikátorokkal felszerelt örök és a hivatal sokszázezres nemzetközi gárdája megkülönböztetett megbecsülést vív ki magának. A nemzeti honvédelmi központok kiképzésükre alakulnak át. Az új emberré válás e szakaszában az ember hatalomra való törekvésének alapvető ösztöne alkotómunkában tud szublimálódni. Mozart szimfóniája véget ér, a múltkereső a római birodalom Krisztus utáni második századába kalauzol, a palesztinai felkelés, a zsidók széttelepítése, római Holocaustjának visszaidézése kezdődik. Mozart még mond valamit: „Nem akarok szolgálatot koldulni!” Lehet, Palesztina zsidósága ugyanígy érzett. A mezopotámiai hadjárat idején a római hadsereg hátában a helyi lakosság partizánharcot indított, és ez a keleti tartományokban jelentős számú zsidóság részvételével félelmetes arányú felkeléssé duzzadt. A zsidókat széttelepítették. A lassan közeledő vihar pusztító erejű fellegei mégis gyülekezni kezdtek a Római Birodalom felett. A bu-

kás elkerülhetetlen lett, de volt is mindig. Esti átváltozásom után otthonomba tértem. Gilbert-szigeteki asszonyom vacsorával várt. Már nagyon éhes voltam. Halásztam egész nap a nyílt vizeken. Éjszaka a holdból sugárban hullt a fény ágyunkra, asszonyom testére. Szép volt. Higgyétek el!

18

A multimilliomosok szigete: Nauru

Az új nap újra útnak indított, s a multimilliomosok szigetéhez: Nauru partjához érkeztünk. Nauru! Gyakorlott keresztretjvényfejtőkön, Óceánia-szakértőkön kívül kevesen hallhattak erről a köztársaságról. A parányi alapterület sziget a térség leggazdagabb állama. Az egy főre jutó nemzeti jövedelem itt magasabb, mint Kuwaitban. A gazdagságot a könnyen kitermelhető foszfátkészletnek köszönhetik. Az évmilliók során felgyülemlett guanó keveredett a korallszirtek mésztartalmával, s értékes mészfoszfát port hozott létre. A parányi ország lakosai a jómód sehol másutt a világon nem látható fokán élnek, a legmárkásabb autók suhannak az utakon, s itt egyáltalán nem meglepő, hogy egy helybéli feltűnt smaragdzöld Rolls-Royce-szal érkezik a bankba, s ott egy

bőrönd dollárt borít az asztalra. Törzsi, bennszülött életforma után néhány évtized alatt elért életszínvonaluk modellté válik az új emberré válás indulásakor, a vízből nyerhető hidrogénenergia világszerte elterjed hasznosítása után. A jobb élet lehetősége már nem lesz kizárólagos függvénye a természeti adottságoknak, szerencsének, szerzett kiváltságoknak. A rekonstruátor négyméteres szobrot helyez elém, az ősök oszlopa mintha még a régi időszámítás emberének kiszolgáltatottságára hívná fel a figyelmet. Mint a Húsvét-sziget kőszobrai! Óceánia szigetlakói, mint más tengeri népek, kiváló halászok és bűvárok. Vándorlásaik során egyikük meglátta a vizek mélyén a fekete dobozt, s a Húsvét-szigeten megtelepedett törzs faragni kezdte ezeket az istenarcokat. A cerebroprinter, agyhullámaimra kapcsolt nyomtató folyamatosan printeli gondolataimat, a kéziratok stilizálására kell csak időt fordítanom minden nap. Ha valamit hazavihetnék a jövőből: a nyomtatót mindenképpen. A cerebroprinter használatát az új ember széles körben elterjeszti, mégis szigorú szabályokat hoznak a kialakuló nemzetközi gyakorlat tapasztalatai szerint. A személyiségi jogok tiszteletben tartása miatt kényszer útján senkire nem kapcsolható agynyomtató. A legmegbízhatóbb hazugságvizsgáló készülékként is igénybe vehető printer ilyen célokra indokolt esetekben, az igazságszolgáltatás kérésére állhat rendelkezésre. Általában kialakult elvvé válik, hogy a magas technológia az emberért van, s nem ellenére. A Világbiztonsági Hivatal készített el a cerebroprintereket, melyek agyi áramkörsoport-meghatározások után írhatók fel, mint az olvasószemüveg. Az agy áramkörsoport-meghatározása összefüggésbe hozható az intelligencia-szint mérésével, az emberi memória teljesítményével is. Azonos áramkörsoportba sokan tartozhatnak, az áramkörsoportok száma azonban sokszorosa a vércsoportokénak. A vércsoport ismerete szükséges a vérátömlesztéshez, az agy áramkörsoportjainak meghatározása után végezhet el a memória kitörlés, a memóriaátvezetés, a memóriabetöltés és a többi megszámlálhatatlan mesterséges agyművelet. A Világbiztonsági Hivatal felismeri, hogy a készülék gyártása nem lehet cégek monopóliuma, ezért a nemzeti honvédelem szervezeteiből kialakuló központok kapják a gyártás jogát. Azonos ütemű, kiegyensúlyozott fejlődés indul el valamennyi

országban. Genetikai bizonyítékok alapján már tudják, hogy az emberiség génkészlete, genetikai programozása egyforma. A régi időszámítás romboló, kirekeszt nemzetközi gyakorlatát a kannibalizmus késői változataként emlegetik iskolai tankönyvek is. A múltkereső számomra újra és újra a legnagyobb élmény! Rembrandt áll előttem. A Mester Saskiát festi, az asszony virágot tart a kezében, a százszorszép csak úgy izzik Rembrandt parázsló ecsetétől. „Azt, amit már tudsz - mondja a Mester -, próbáld meg jól felhasználni a gyakorlatban, s így teszel, idővel fölfeded majd a rejtett dolgokat, amelyekre kíváncsi vagy. Hasznosítsd, amit tudsz, és ez segít majd tisztázni, amit még nem ismersz.” Attila birodalmában a hunok még nem rendelkeztek Rembrandt bölcsességével. Vizsgált témánk ma a hunok betörése Európába. Látható, hogy a római birodalom sorsát a barbár népeknek a 370-es években meginduló, és minden addiginál hevesebb rohama, a népvándorlás pecsételte meg. A hunok lovas nomád népe ekkor jelent meg Kelet-Európa síkságain és az iráni alánok, valamint a keleti-gótok leigázása után félelmetes katonai erejű nomád birodalmat alapítottak. Fél évszázad múltán Attila hun birodalma már szilárd formát öltött, de a kelet-római birodalom pénze és diplomáciája erősebb volt, értett hozzá, hogy a hun támadást nyugat felé irányítsa. A hunok rohamát római fegyverekkel harcoló germán szövetségesek verték vissza. Attila hasznosítani tudta hadvezetői képességeit, de a rejtett dolgokat, a diplomácia cselvetéseit, katonai konspirációit még nem ismerte. Nem harcol a germán törzsekkel, szövetkezve velük fordul Róma ellen. Nem mozdul a Kárpát-medencéből. Kivár. A kor persze nem a kivárások időszaka volt. Honfoglaló törzsek folytonos küzdelme volt. Majd jött az éji csend... A nauru-i XXI. századi kényelem mintha nem is Óceániában lett volna. Asszonyom ölelése nem volt boldogabb és örömtelibb másokénál. Lehet tehát bennünk valami, ami megegyező. A szerelem. Ha már a miénk: igazságosan ad.

19 Guam fái alatt

Nem moccan se hullám, se áramlat, amikor Guam szigetéhez érkeztünk. A napot sötét leplekkel eltakarni nem lehet, sugarai áttörnek a kéklő óceán víztömegén. Guam: amerikai katonai támaszpont, de leginkább a japán fiatal házaspárok kedvelt zarándokhelye, a boldog mézeshetek szigete. Számomra is, bár a teljes génblokkolás, génkitörlés, génbetöltés és memóriaátvezetés után részben, hiszen kommunikátorral felszerelve itt is már bejárattott házasságba érkezem. A genetika és a génszabályozás ide fejlődő szintje az új emberré válás korszaka előtt félelmetes fegyver lenne még a terrorizmus és az érdekektől vezérelt hadvezetők kezében. Valaki átváltozása államfővé, diktátorrá, katonai parancsnokká elegendő lenne nemzetek elpusztítására, visszavonhatatlan utasítások kiadására. Az új emberré válás korszakában is engedélyhez kötik majd az átváltozásokat. A Világbiztonsági Hivatal elnöke, és vele azonos jogú szavazattal rendelkező tanácsadó testülete, melybe minden ország egy-egy főt delegál, kell, hogy többségi szavazattal adja ki az engedélyeket. Államfők, VIP-persons (nagyon fontos személyek) helyettesítése engedélyezhet kivételes esetekben. Például a Világbiztonsági Hivatal Világtanácsa ülésén, mely csak akkor határozatképes, ha valamennyi állam vezetője jelen van. Az új emberré válás törvényalkotása nem engedi meg a semmittevést, az ember törekvő ambícióit: munkavégzést, tanulást, a családi élet kiépítését szorgalmazza. Lusta, iskolakerülő diák napidíj ellenében sem küldheti el alteregóját az iskolába maga helyett. Akkor sem, ha őseik pénzért valaki mást küldtek katoná-

nak is maguk helyett. Ma még biztosan megtörténne, hogy alteregó bankigazgató besétálna az ellenséges ország nemzeti bankjába, s az ország aranykészletét könnyedén megszerezné. Sorolhatnám a példákat. Álom lehet csupán az új emberré válás? A cro-magnoni ember génkészlete már az emberé volt, s álom-e, hogy letéve kezéből a kőszerszámot kései leszármazottai már űrhajót vezetnek? Szervátültetést végeznek? Igen. Oly hosszú a folyamat, hogy álomszerűen összemosódik a még beláthatóval. Akár az óceánok horizontja. Bármerről közelíted, mindig ugyanazt látod. Míg ki nem kötsz valahol! S ha onnan tekintesz vissza: újra előtted a végtelen. Lehet, nem jó a hasonlat. De hát nem hasonlít semmi ahhoz, amihez hasonlítjuk. A hasonlított: a hasonló lenne. A horizont pedig csak horizont. De az bizonyosan. „Gondoljatok az emberi erőre - idézi a múltkereső Dante földöntúli bölcsességét - nem születettek tengni, mint az állat, hanem tudni és haladni előre!” Emlékezetünkbe vett témánk az arab birodalom és Mohamed, az iszlám megalapítója, a nomád arab törzseket összefogó próféta. Mint Mózes, Buddha, Jézus és mások vallása: Mohamedé is új, összetartó kapcsot, egységes nyelvet adott át a széteső, egymás ellen ádáz harcot vívó nemzetségek számára. A nomád arab törzseket összefogó törekvése követésre talált, hívei száma gyorsan növekedett, de a hatalmukat féltő törzsi vezetők ellene fordultak. Mohamed Medinába menekült, szent háborút indított az arab törzsek erőszakos megtérítésére. A dzsihád ma más tartalmú, és a régi időszámítás embere, mint már láthattuk, természetének velejárója. Mohamed profetikus erejével, miként Dante mondotta: tudott előre haladni. A rekonstruátor lélegzetelállítóan szép szer-tartásházat varázsolt művészi alapossággal. Nem ide térek nyugovóra, de magammal sem vihetem: szépítse hát az emlé-kezetet! Guami otthonunk felett a Hold fényesen ragyogott, asszonyom csókja és ölelése, mint szomjas földre az eső, úgy hatott rám.

20 Ausztrália felé

Béke szólt hozzám a halk zenében, melyet mintha hallani véltem volna az óceán mélyén, Ausztrália partjainál. A rekonstruátor ausztrál kultuszkövel ajándékoz meg. Bennszülöttek mitológiai jelei láthatóak a kövön, melyeknek misztikus erőt tulajdonítottak. A lelkek lakóhelyének. Szertartásaikon totemőseik szólaltak meg e kőből. A régi időszámítás egyik múltkeresőjét tartom hát a kezemben! Méltó helyre kerül az egyik szertartásházban. A csepp kivájja a követ, a gyűrűt elkoptatja a viselés szólal meg Ovidius, de nem a kultuszkő jóvoltából. A következetesség - teszem hozzá most már könnyedén Ovidiusnak köszönhetően - pedig beérleli a várakozásokat. De ezt már István király országglása jellemzésére jegyzem meg. A magyarok letelepedése a Duna-medencében, és fennmaradásuk Európában nélküle elképzelhetetlen lett volna. Attila kalandozó hunjainak kudarca is kellett talán a bölcsességhez, hogy a Kárpát-medencében maradás egyik feltétele a félelmes magyar rablótámadások felhagyása. Géza fejedelem szövetséget tud kötni tegnapi ellenségeivel. A magyarok voltak az egyetlen nomád nép, mely Európában fennmaradt. Árpád fejedelem tette meg az első lépést a magyar feudális állam kialakulása felé azzal, hogy magához ragadta az egyeduralmat. Géza fia, István kemény kézzel látott hozzá mindahhoz, amit apja már elkezdett. Európaivá válásunkat. Az emberré válás folyamatában ez az európaiaknak sem mindig sikerült. Keresztes hadjáratok, mongol invázió, eretnekégetés, zsidóüldözés, törökdúlás, forradalmak, világháborúk mindig felillantottak valamit a cró-magnoni ember ösztö-

neiből. Nehéz tehát elképzelni az új időszámítás szerinti embert. Hihetetlen, de én elképzelem. Önkontrollt, autogén traininget és más relaxációs módszereket leíró tanítómesterektől nem áll távol annak hangoztatása, hogy az ember az, minek magát képzei. De fel kell szabadítani a tudattalan csodálatos hatalmát! Szeretek gondolataim csendjébe húzódni. Múltam élményeit átélni, gyermekkorom történéseit magamban újra levetíteni. Akárhonnan legyek is a világban: messzi távoli gyermekkorom évei megjeleníthetőek. Hónapok óta vagyok távol szeretteimtől, nincs semmi hírem Magyarországról, honvágy kínoz: de ki tudom oltani. Kisfiúként gondolatban meglátogatom rokonaimat. Elképzelem és leírom magamban a legapróbb részleteket is. Mibe öltöztetett édesanyám, mit mondott, amikor elindultam, melyik utcán mentem, kivel találkoztam. Ő hová ment, és nagyapámat, akinek házába érkeztem, jókedvben találtam-e. Vele miről beszélgettem? Megírom fejemben a dialógust is. Észrevétlenül kerekedik a történet, mely honvágyamat elmulasztja, és régen eltemetett szeretteim elvesztéséből eredően újra és újra gerjedő szorongásomat is szublimálja. Katartikus relaxációk is lehetségesek. Egy könyv írása is ehhez fogható. Anna Frank naplója. A jövőt is átélhetjük. Az új emberré válás intézményei: a Világbiztonsági Hivatal, a világmetró, a múltszínpadok tökéletes leírása képzeletünkben megteremtheti azt az oldottságot, melyben nyugodtan elbeszélgethetünk a hivatal alkalmazottaival, használhatjuk a kommunikátort, átváltozhatunk bárkivé, s el is beszélgethetünk vele bármiről, amihez csak kedvünk van. Életét már csak ágyban elviselő, gyógyíthatatlan betegnek nyilvánított ember maga elé ültetheti egészséges önmagát, nézheti, hogy lovagol valahol a tengerparton, mit lát. Szép testű fürdőzőket, köztük önmagát, egymásba bújó szerelmeseket, önmagát, napsütötte pálmafák árnyékában hűsölőket... Az életet! S ettől megnyugszik. Ha keményfából faragták, és viszi képzelete: akár meg is gyógyul. Csak tudja száműzni negatív gondolatait! A jövővel én így vagyok, barátaim. Látom. Ott... túl a horizonton. Ausztráliában, Cairns külvárosi negyedében tértem nyugovóra, a dokkmunkások telepén, egyszer kis otthonunkban. Asszonyom szerelme ezen az estén is újra erőt adott nekem.

21

Új-Zéland: a maorik földje

Szélcsend. A végtelen víznek most nincs hullámverése Új-Zéland partjainál. Büszkék az új-zélandiak arra, hogy földjükön soha nem létezett rasszizmus hivatalosan: a kínaiakat kivéve. És a valóságban? A maorik ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a fehérek. Ez tény. Saját kultúrájuk elsorvasztása után mégsem adoptálták a fehérekét teljesen. Több mint szomorú, hogy azokon a helyeken, ahol nagyobb létszámban élnek még: ma kocsmákat találunk. Közöttük kétszer gyakoribb a tüdőrák, s az italbárok száma egyre nő. A rekonstruátor maori kincstartóval lepett meg, mely mintha magába zárta volna a múltat. Az igényesen faragott ládikában díszes tollakat, családi ereklyéket tartottak még a múlt században. Ma már a fehérek drágán vásárolt szobadíszei. „Emléket hagyok itt, mely ércnél maradóbb” - szól Horatius a múltkereső alagútjából. De hagytak-e horatiusi emléket a keresztes hadjáratok? Látjuk, hogy 1095-ben II. Orbán pápa a keresztény uralkodókat és népeket hívja, hogy hódítsák vissza Palesztinát, a kereszténység bölcsőjét a szeldzsuk töröktől. A Szentföldre ezután évszázadokon keresztül egész Európából jártak a keresztesek, de még itt, útközben kipróbálták fegyvereiket, ahol csak tudták: s öldösték a zsidókat. Olasz kereskedővárosok vállalták az áthajózásukat, ellátásukat és a kereskedőtelepek létesítését. Genova, Velence! Ha gazdagságotok titkait egyszer elmondanátok! A keresztesek elfoglalták Jeruzsálemet, megalapították a jeruzsálemi királyságot, meghódították Palesztinát és Szíriát. Mégis minden

elveszett. A negyedik hadjárat már el sem jutott a Szentföldre. Mohóságuk azért vitte őket: Jeruzsálem helyett Konstantinápolyt vették be. Keresztények: keresztények ellen. S már nem lehetett megállni. Gyermekeket vonultattak fel Jeruzsálem ellen, akik ezerszámra pusztultak el már útközben, a többit a mohamedánok fogdosták össze, és rabszolgának adták el. Ha valami, ez igazán ércnél maradóbb: A cro-magnoni még állatot ölt, hogy gyermekét etesse, középkori leszármazottai pedig őket küldte leszármazottai ellen, miközben számosan a bevételt számolgatták. S ez csak rosszabb lett, barátaim! Igen, Hitlerre, Eichmannra, Mengelére gondoltam, a koncentrációs táborokra, s amint az útkereső alagútjában a Führer üvöltését hallom, látom őt azon a fitness szépségversenyen, ahol még egy esőverte ürülékrakás is megelőzte. Emberek között a salak.

Estére lehiggadtam. Szívünk csupa vágy, víg szerelem ezen az éjszakán maori asszonyommal. Nem megyünk a kocsmába, otthon kortyolgatunk néha, de akkor sem helyette... Csak úgy. Akkor minek? Ti értitek?

22 Hawaii virágfüzérei

Az óceán mély nyugalma vett körül Hawaii partjainál. A rekonstruátor királyi nyakéket készít. Az elefántcsontból és emberi hajból előállított ékszer a helybéli előkelőségek egyik státusszimbóluma

volt a XVIII. századig. A Cook kapitány partraszállása utáni generációk azonban már szakítottak a hagyományos életformával. Nem biztos, hogy jól cselekedtek. A jól eltöltött élet tudata és a sok szép tette való visszaemlékezés a legnagyobb öröm forrása. Az amerikai életformától láthatóan megcsömörlött néhány bennszülött láttán az az érzésem támad: Cicero megértett valamit az élet lényegéből. „Inkább szabad magunkat - folytatja a római politikus, író veszélynek kitennünk, mint a hazát...” - és tanításait tovább folytatta. „Inkább a halált kell választanunk, mint a szolgaságot és a gyalázatot.” Dzsingisz kán viláгурalmi programjának áttekintésekor jeleníti meg a múltkereső memóriája Cicero intelmeit. Népcsoportok halnak meg, emlékezünk, de nem válnak a mongolok szolgálóivá. Temüdzsin, amikor már elég erősnek érezte magát, hogy hatalma alá hajtsa ellenfeleit, felvette a viláгурalmi programot meghirdető Dzsingisz kán címet. Karakorum városában alakította ki főhadiszállását, innen indította útnak seregeit Kína, Irán és Európa ellen. Utódai Batu és Szubutáj az orosz fejedelemségek leigázása után seregeit Magyarország, Lengyelország és Bulgária földjére zúdította. Kubilaj nagykán Dél-Kínát szállta meg, s maga lépett a császári trónra. A meghódításra kiszemelt országokat először végigdúlták, hogy amikor néhány év múlva a végleges leigázásra sor került, a lakosság tudta mi vár rájuk, ha ellenállni merészelnék. Magyarország egy éven át szenvedte ennek az előkészítő támadásnak borzalmait. Csatában hirtelen rohammal támadtak, majd színleg megfutamodtak. Mikor az üldözőik zárt csatasorai megbomlottak, visszafordulva nyílzáporral árasztották el, majd kézitásban semmisítették meg őket. A vérengzést és pusztítást kegyetlen rendszerességgel végezték. Dzsingisz és a többi kán mai biológiai tudásunk segítségével vírusokat készíthetett volna, hogy mindent, mi élő: elpusztítson. Dzsingisz és leszármazottainak tudós környezete nem tudta, hogy a XX. század tudása már könnyen lehetővé teszi, hogy asszonyok férfiak közreműködése nélkül szüljenek gyermeket, sőt, a gyermek megszülethet az anyaméh nyújtotta kényelem nélkül is. A szülők pedig, ha egyáltalán lesznek, előre meghatározhatják majd a gyermek nemét, sőt meg is változtathatják azt. De azt sem tudták, szerencse - de csak ilyenkor a tudomány késleltettségének, a kánok húszadik

századi nagy reinkarnációja: Hitler és génbarátai nem sejtették, hogy a hímivarsejtek tárolhatók, asszonyok az „apa” halála után is szülhetnek, s a volt „nagyapától” is teherbe eshet az unoka. Utódaik millióival áraszthatták volna el a földet! Menekülésünk, hogy sok egyebet nem tudtak még. Fel sem merült bennük, hogy a transzplantációs sebészet majd nyolcszáz év múlva szervátültetéseket végez: cserélhet a vese, a szív, a tüdő... mesterséges szerveket is felhasználnak majd, még kimérákat is képesek összeállítani. Európa is megdöbben, amikor először látott rinocéroszt vagy kengurut. A sebészek a közvélemény ellenérzése miatt nem ültetnek át emberi szerveket állatokba - fordítva előfordul -, nehéz is lenne engedélyt kapni arra, hogy emberi szerveket használjanak ilyen célokra. Majomnak emberi kezet operálni: bizonyára tetszett volna a kánoknak. Tízezrével hozták volna létre a majomszabású kimérákat, hogy emberi kezükkel lenyilazzanak minden élő és halandót. De majomkezet és kutyafejet is ültethettek volna kengurura, így olyan élőlényhez jutva, mely rövid idő alatt képes nagy távolságokat megtenni, megérkezés után bonyolult feladatokat elvégezni. A mongolok futárszolgálatára így talán szervezettebb lehetett volna. Hitler, Eichmann, Mengele szakértői közreműködésével bizonyára az ember intelligenciájával felérő delfinek testére Auschwitz-ban levágott kezeket ültetett volna, hogy a Vaterland még több, víz alatt szállított bombát szórhasson szét a világban. A számfeletti szerv beültetése nem lázalom: a volt Szovjetunióban kétfejű kutyát már „létrehoztak”. Megszerkesztették már az első mesterséges karokat is, melyek viselőjük izmaiból származó áramokkal irányíthatók. A washingtoni katonai kutatóintézetben elért eredmények ennél is előbbre mutatnak. Bénult beteg számára nagy reményt jelenthet, ha állandó jelleggel ilyen módon megoldott fémtesttel fog élni. „Teljes protézisek”, robotdublőrök is jól használhatók sugárfertőzött területeken, katasztrófa sújtotta térségekben... Ezen az úton jut el az ember, hogy 3001-ben emberprotézisek feltérképezzék a Mariana-árok energiaközpontját. Hawaii-szigetén, tengerparti házukban ágyunkon pihenve mit sem törődünk a gonddal. Virágfüzerek illatoznak, asszonyom vállára omló haja, mint a selyem, takarta testét, mely formásabb már nem is lehetett volna. S vágyakkal telve bújt hozzám.

23

Galapagos: egy szívdobbanás!

Mély tengeri csend mindenütt a Galapagos partvidéken. A hüllők, teknősök, kormoránok és a többi, itt felszabadultan él trópusi élőlény környezete Charles Darwint harmincöt napra is ide kötötte. A fajok eredete cím munkáját itteni gyűjtése nyomán írta. A sziget földünk azon kevés térségeinek egyike, amely nem került az ember befolyása alá. Az iguánák mint parányi dinoszauruszok még háborítatlanul élnek a part menti sziklákon. A Világbiztonsági Hivatal az új emberré válás kezdetén az új időszámítás alapkövét 4000-ben itt helyezi el. Az új i. sz. 15-től Galapagos zarándokhellyé válik, a múlt megőrzésének jelképévé válik. Az alapköbe Hérodotosz szavait vésik: „Nagyobb kín nincs, mintha az ember elveszti hazája földjét” - hallják az odalátogatók a kommunikátor tolmácsolásában az ókor bölcsességét, s a zarándokok már tudják, hogy hazájuk maga a föld. Leszármazottaink a múltba fordulnak, hogy jövőjüket építsék! Világszerte mozgalmakat indítanak a bioszféra restaurálására, gyakran hirdetik Hérakleitosz igazságát: „Az embereknek, ha teljesülne minden, amit kívánnak, nem válna javukra.” Este, galapagoszi asszonyomat látva úgy éreztem: szebbet a női nem soha nem teremthetett volna e szigetvilágban. Azért alakult talán így, mert nem is kívántam. Szépségét! Nem nőiességét! Mégis javamra vált.

24

Csak úgy a világ körül

Másnap mégis új utak vártak a világ tengerein. Országok, kultúrák, melyeket a XX. század vége felfedezői, a turisták újra és újra meghódítanak. Eszkimók között mély nyugalommal hallgatott a végtelen víz, a széles óceánt még a szél sem járta, amerre láttam, köröskörül a horizont, a jövő úti célja. Eszkimó asszonyom fiatal volt, dús öröm áradt belőle. Mexikói életem: a viharok hullámvérése, mennydörgés mindenütt. Az ég dörög, harag fekete bánat mindenütt. De nőiesebb nőt aligha találtam volna itt, karcsú teste, telt keble, s pillantása átölelt. Hajónkat már mozdítja ereje. Elefántcsontpart asszonya, ragyogó mosolya, gyönyörű piros szája múltba vész. A nigériai látogatáskor vihar tombolt, forgószél garázdálkodott, fekete asszonyom karjai között mély álom ringattott el. Indonézia szívdobbanása érződött, amikor a fürge habok alatt „hajónk” csak úgy repült a tengerárban. Asszonyom mellett itt is megtaláltam a földi mennyországomat. Indiai átváltozásom után minden gondom elrepült a hömpölygő, zavaros hullámok alatti mély csöndben. Kínai kalandom egy gyönyörű nő, testét igaz asszony módra búbájosan viselte. A világ érverését éreztem itt. Házasságom Tunéziában alkonyat óráján várt rám. A csönd magánya vett körül, csókoltam két fényes szemét, hajfürtjeit, gyöngy fehér keblét, hab tiszta szép hasát. Gyors hullámok űztek

azután tovább. Karcsú brazil kedvesem, mikor megláttam, tudtam, az éj öröm kútja lesz. Csókoltam karját, nyakát, s minden mást azon az éjszakán. De újra csobog, ömlik az óceán friss vize a fejem felett. Japán házassági rítusom idején már alkonyodott, s látva asszonyom nyájas és kegyes, bennem erős szenvedély gyúlt. Vihar után a Nap mindig felragyog, s újra indulok. Koreai szenvedélyem elragadott, de hogy is állhattam volna meg, hogy ne csüggjek asszonyom formás termetén. A tenger csak háborog, űzi tovább a „hajót”. A múltkereső felvonultatja Salamon királyt, Vergiliust, Petrarcat, de látom Marco Polo utazásait, pestisjárványt Európában, Amerika felfedezését, a török hódításokat, a spanyol Armada pusztításait és pusztulását, a polgári forradalmakat, a szabadságharcokat, a világháborúkat, Sztálint, Hitlert. S tudjátok, barátaim, oly tisztán látható volt, hogy az ember mindarra képes, mi borzalom, s arra, ami felemelő. Az emberi kultúrák soha nem csiszolódtak a tökéletességig. Az ember kollektív tudása mindig céljai, elképzelései mögött messze távol maradt. A III. évezredtől a távolság csökken, de az már az új emberré válás története. Ahol az ember már nem lesz embernek farkasa. Utazásom véget ért. Megköszöntem vendéglátóm szívélyességét, még egyszer körbejártam kedvenc tárgyaím múzeumát, és elindultam haza. A hang, mely először a Húsvét-szigeten szólalt meg, utoljára szólt hozzám.

- Köszönöm, hogy velem töltötte ezt a néhány hetet! - mondta halkán. Kedvesem, akit hazatértem után feleségül vettem, hangján beszélt. Közben oly módon modulált, mintha előző éjszakáim partnerei egymás után mind megszólaltak volna. Értitek ti ezt? Kivel voltam akkor mindig együtt? Relaxálás volt az egész? Agyműködésem ficánkolása? Kalandoztam a tudatalanomban? Akkor ez a Fekete Doboz nemcsak az enyém! A tiétek is.

25 Újra Budapesten

Remélem, kedves olvasóim, barátaim, nem sajnáljátok, hogy velem tartottatok. Képtelenségeket szülhet fantáziánk, de lehetetlen soha. Már a XVI. század kirurgusai is álmodoztak a szervátültetésekről, de elképzeléseik a bomlott elme kategóriájába soroltattak. Ha tudták volna, mi történik négyszáz év múlva! De nem tudták! - mondhatjátok. S ez igaz. De az is, ha sertésszív emberbe ültetéséről is említést tesznek: elevenen elégették volna őket. Mégsem a máglya tartotta vissza őket: egyszerűen nem jutott az eszükbe. Ha mégis igaz lesz valami abból, amit most olvastatok: megépülnek a földet átszelő folyosók, készülnek rekonstruátorok. Akkor most Verne tengeralattjáróján utaztatok. Ha lenne agyhullámokra kapcsolható nyomtató, most nem görnyedeznék szövegszerkesztőm előtt, hogy olvasható kéziratot adjak át nektek.

Nem tudnátok feltalálni a cerebroprintert? Addig azért megtartom a számítógépetem.

Tartalom

Prológus

1. Cambridge után
2. Titokzatos levél érkezése a Fidzsi-szigetekre
3. Beszállás a Húsvét-szigeten
4. Tahiti erotika
5. A Pitcairn-sziget ölelésében
6. Útirányunk: a Cook-szigetek!
7. A titokzatos Niue
8. Úti célunk: Tonga
9. Amerikai Szamoa vonzásában
10. Irány: Nyugat-Szamoa!
11. Óceánia szépsége: Tuvalu
12. A mesés szigetvilág: Wallis és Futuna
13. Új-Kaledónia karjaiban
14. Vanuatu elbűvölő asszonya
15. A világ végén: a Salamon-szigeteken!
16. Pápuák között
17. Az ismeretlen Kiribati
18. A multimilliomosok szigete: Nauru
19. Guam fái alatt
20. Ausztrália felé
21. Új-Zéland: a maorik földje
22. Hawaii virágfüzéréi
23. Galapagos: egy szívdobbanás!
24. Csak úgy a világ körül
25. Újra Budapesten

A szerző köszönetet mond a The Columbian Fathers misszionáriusainak, Peter Seichi Shirayanagi Úrnak (Japán), Petero Mataca és Ed Quin Uraknak (Fidzsi-szigetek), hogy tanulmányútjait támogatták.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Polgár_Ernő

Polgár Ernő portréja
(13 éves Liza lánya rajza)